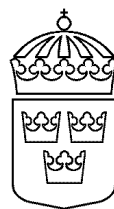


Riksdagens protokoll

2002/03:9

Torsdagen den 24 oktober



Protokoll
2002/03:9

Kl. 12.00 – 13.18
14.00 – 15.01

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 oktober.

2 § Ny riksdagsledamot och ersättare för riksdagsledamöter

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Lars U Granberg (s), Norrfjärden, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 22 oktober 2002 sedan Björn Rosengren (s) avsagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Från Valmyndigheten har också inkommit protokoll angående utseende av ersättare.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och protokollet angående ersättare och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen.

Stockholm den 23 oktober 2002

Lars Tottie/

Kerstin Siverby

3 § Utökning av antalet extra suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 23 till 24 i konstitutionsutskottet
från 22 till 23 i finansutskottet
från 22 till 23 i justitieutskottet
från 22 till 23 i socialförsäkringsutskottet
från 22 till 23 i kulturutskottet
från 22 till 23 i utbildningsutskottet
från 22 till 23 i trafikutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

4 § Val av extra suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden

Företogs val av extra suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i konstitutionsutskottet

Lars Bäckström (v)

suppleant i finansutskottet

Lars Bäckström (v)

suppleant i justitieutskottet

Kalle Larsson (v)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Sven-Erik Sjöstrand (v)

suppleant i kulturutskottet

Tasso Stafilidis (v)

suppleant i utbildningsutskottet

Peter Pedersen (v)

suppleant i trafikutskottet

Anders Wiklund (v)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Karin Svensson Smith (v)

suppleanter i EU-nämnden

Sven-Erik Sjöstrand (v)

Marie Engström (v)

5 § Avsägelser

Tredje vice talmannen meddelade

att *Per Rosengren* (v) avsagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet,

att *Susanne Eberstein* (s) avsagt sig uppdraget som ledamot i socialutskottet,

att *Tomas Eneroth* (s) av sagt sig uppdragen som ledamot i utbildningsutskottet, som suppleant i riksbanksfullmäktige och som suppleant i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete (OSSE),

att *Ann-Kristine Johansson* (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet,

att *Luciano Astudillo* (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet,

att statsrådet *Berit Andnor* (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i krigsdelegationen,

att *Kristina Zakrisson* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i försvarsutskottet,

att *Louise Malmström* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet och

att *Matilda Ernkrans* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

6 § Kompletteringsval till vissa utskott

Tredje vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Marie Engström som ledamot i skatteutskottet och Per Rosengren som suppleant i skatteutskottet.

Tredje vice talmannen meddelade vidare att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Susanne Eberstein som ledamot i justitieutskottet, Tomas Eneroth som ledamot i socialförsäkringsutskottet, Kristina Zakrisson som ledamot i socialutskottet, Louise Malmström som ledamot i utbildningsutskottet, Rolf Lindén som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet, Britta Lejon som ledamot i arbetsmarknadsutskottet, Carin Lundberg som ledamot i riksdagsstyrelsen, Lilian Virgin som ledamot i krigsdelegationen, Ann-Marie Fagerström som ledamot i besvärsnämnden, Inger Jarl Beck som suppleant i konstitutionsutskottet, Marie Nordén som suppleant i försvarsutskottet och utbildningsutskottet, Matilda Ernkrans som suppleant i kulturutskottet, Ann-Kristine Johansson som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet, Luciano Astudillo som suppleant i arbetsmarknadsutskottet, Göte Wahlström som suppleant i riksbanksfullmäktige och Ronny Olander som suppleant i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete (OSSE).

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i skatteutskottet

Marie Engström (v)

ledamot i justitieutskottet

Susanne Eberstein (s)

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Tomas Eneroth (s)

ledamot i socialutskottet
Kristina Zakrisson (s)

ledamot i utbildningsutskottet
Louise Malmström (s)

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet
Rolf Lindén (s)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet
Britta Lejon (s)

ledamot i riksdagsstyrelsen
Carin Lundberg (s)

ledamot i krigsdelegationen
Lilian Virgin (s)

ledamot i besvärsnämnden
Ann-Marie Fagerström (s)

suppleant i konstitutionsutskottet
Inger Jarl Beck (s)

suppleant i skatteutskottet
Per Rosengren (v)

suppleant i försvarsutskottet
Marie Nordén (s)

suppleant i kulturutskottet
Matilda Ernkrans (s)

suppleant i utbildningsutskottet
Marie Nordén (s)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Ann-Kristine Johansson (s)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Luciano Astudillo (s)

suppleant i riksbanksfullmäktige
Göte Wahlström (s)

suppleant i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete (OSSE)
Ronny Olander (s)

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2002/03:6

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:6 av Rolf Gunnarsson om försvarets ansvar för det gamla övningsområdet i Falun

Interpellationen kommer att besvaras den 12 november 2002.

Skälet till dröjsmålet är regeringsombildningen och svårigheten att hitta en debattdag som passar både interpellanten och försvarsministern. Stockholm den 22 oktober 2002.

Försvarsdepartementet

Enligt uppdrag

Ingvar Åkesson

Expeditions- och rättschef

8 § Svar på interpellationerna 2002/03:11 och 12 om fastighetstaxeringens beskattning av energibesparande åtgärder

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Gunnar Andrén har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att en övergång till ett mer energisnålt och miljövänligt samhälle stimuleras.

Jag vill för det första påpeka att regeringen i årets budgetproposition har vidtagit ett flertal åtgärder i syfte att förbättra miljön. Som exempel vill jag nämna den gröna skatteväxlingen.

Gunnar Andrén pekar på att den som vidtar vissa energibesparande åtgärder får högre taxeringsvärde och därmed högre fastighetsskatt. Som exempel nämns att isolerglasfönster och värmepumpsystem ger extra standardpoäng och därmed högre taxeringsvärde.

Det finns enligt min uppfattning skäl för att vidta åtgärder för att stimulera miljöinvesteringar. Däremot anser jag det principiellt felaktigt att sådana åtgärder ska genomföras genom att taxeringsvärdena justeras, eftersom dessa ska spegla de faktiska marknadsvärdena. Jag anser därför att eventuella stimulansåtgärder ska ske på annat sätt.

Frågan om vissa energibesparande åtgärders inverkan på fastighetsskatten har varit föremål för samtal mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Anf. 2 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet, för dagen inte bara finansminister utan även miljöminister, för svaret.

Jag vill börja med att i allra största förtroende berätta en sak för finansministern – en sak som jag är övertygad om kommer att glädja honom väldigt mycket: Jag har slutat bränna hemma, men inte därför att de på polisstationen kände att jag brände. Möjligen kan grannarna ha märkt det. Oss emellan, i allra största förtroende: En del av dem bränner fortfa-

rande. I stället tyckte jag att en övergång till ett annat sätt att värma upp huset var bättre. Därför har hela utrustningen från förbränningsanläggningen burits ut med behållare, slangar och allt sådant. Man vill ju leva som man lär.

I stället har jag låtit borra utanför huset. Det är många i detta land som har gjort så. Det är ett mycket djupt hål, 180 meter rakt ned i marken. Upp ur detta hål strömmar vatten som ständigt håller samma temperatur. Vi tar lite av den värmen och skickar sedan ned vattnet igen. Det kostade en slant att göra så. Det är många som vet att det inte är gratis att anlägga bergvärme eller skaffa andra värmepumpssystem. För min del kostade det 108 800 kr plus en kommunal avgift, som var momsbefriad, på 300 kr. Ovanpå de 108 000 kronorna tillkom 27 200 kr i mervärdesskatt, som mina företag säkert på ett förtjänstfullt sätt har skickat in till finansministern. Jag är övertygad om att han inte har slarvat bort ett enda öre utan att han har använt dessa pengar mycket väl. Jag tycker att det är riktigt att man ska betala på detta sätt.

I ännu större förtroende kan jag berätta att när man gör sådana här investeringar kan man få erbjudanden, och det hände även mig: Det skulle kunna bli något billigare om man avstod från att ta kvitton på alltihop. Jag får väl säga att jag avstod från detta. Men att det förhåller sig på det här sättet får vi väl skriva på statshemligheternas skattekonto.

Jag anmälde till skattemyndigheten att jag hade gjort denna förändring. Genast fick jag ett brev tillbaka. Jag måste säga att det gick väldigt fort. Skattemyndigheten skötte sig väl på den punkten. Vi kommer helt enkelt att taxera upp dig vid nästa ordinarie taxeringstillfälle, sade de – en poäng ytterligare, som jag har skrivit i interpellationen.

Jag tror att många svenskar helt enkelt blir någonting som är väldigt tråkigt, nämligen förbannade. Man har ju gjort en god miljöinvestering och en god sak.

Vad är det som inträffar när väldigt många av oss vidtar den här typen av åtgärder? Jo, man slutar elda upp olja, och det är en viktig sak att minska oljeförbrukningen.

I mitt fall var det så att det under de 20 år som jag eldade upp olja rörde sig om ungefär 5 000–6 000 liter olja om året. Hur mycket blir det på 20 år? Ja, det motsvarar – om finansministern kan föreställa sig det – 4,9 meter i kubik eller en 10 ½ meter hög friggebod. Det är ganska mycket.

Jag förstår att finansministern inte vill ändra på någonting i taxeringen. Ändå säger han att det är principiellt felaktigt och anser att stimulasåtgärder ska ske på annat sätt. Då blir min fråga: Hur har finansministern tänkt sig att göra detta?

Anf. 3 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Gunnar Andrén och jag är överens om att det är viktigt att vi kan få fler insatser för att förbättra vår miljö. Det kan bland annat ske genom energiinsatser och den uppvärmning som sker exempelvis i många av våra fastigheter.

Man kan alltid diskutera vilken modell som är bäst. Jag tycker att det är bättre att använda en modell som handlar om att man exempelvis ger en sorts skatteavdrag, till exempel i form av ett så kallat ROT-avdrag.

Det är en miljöförbättrande insats som är positiv men som inte har några snedvridande fördelningspolitiska effekter.

Det kan handla om sådana åtgärder som att man skaffar treglasfönster, isolerglasfönster eller pelletbrännare, för att ta några exempel. Naturligtvis kan man fundera på den exakta avgränsningen. Man kan ha en sådan lagstiftning under en tid för att pröva ett sådant system. Det är precis vad som föreslås i en motion som under gårdagen lämnades in från Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets håll. Jag hoppas och tror på en positiv behandling av en sådan motion här i kammaren.

Jag utgår från att det här kan ske inom en ram om ungefär 50 miljoner kronor. Naturligtvis får man då anpassa nivån på beloppen för det så kallade ROT-avdraget vad gäller denna ram. Jag menar att det är en bättre metod än om man använder sig av en justering av taxeringsvärdena.

Om man exempelvis skulle justera taxeringsvärdena är det inte bara så att det bryter mot vårt nuvarande fastighetsskattesystem. Dessutom är det så att det för den som i Stockholm har en pelletanläggning eller någon annan miljöförbättrande anläggning blir en större fastighetsskattsänkning än man får exempelvis i Norrland. Jag tycker inte att det är rimligt att gynna vissa områden på det sättet, utan det är från både fördelningspolitisk och regionalpolitisk synpunkt bättre att använda sig av tekniken med ROT-avdrag och att hålla fast vid den typ av fastighetsbeskattningssystem som vi i dag har och inte göra ingrepp i det systemet.

Den här typen av miljöinvesteringar kopplas då inte till fastighetens värde men får ändå lika goda effekter. Det underlättar för den enskilde fastighetsägaren vad gäller dennes möjligheter att skaffa en mer miljövänlig teknik för uppvärmningen av sin fastighet.

Anf. 4 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för detta. När jag skrev min interpellation kände jag inte till den motion som inkommit. När jag läste de 121 punkter från den 4 oktober som ni har kommit överens om studerade jag punkt efter punkt. Men den här viktiga punkten nämndes inte med ett enda ord. Nu hör jag alltså att det finns en motion. Jag är ledsen att jag inte har observerat den bland de 3 234 motioner som jag i natt försökte läsa inför denna interpellationsdebatt. Den motionen gick mig alltså förbi.

Låt mig återkomma till detta med hur man ska taxera. Jag håller med finansministern och, inte minst, statsministern som brukar säga att det är viktigt att vi har rättvisande taxeringsvärden. Det är mycket viktigt, inte så mycket för beskattningen utan framför allt med tanke på arv och andra former – lån och vad det nu kan vara. Detta är mycket viktigt.

Dock tycker jag att finansministern på den här punkten blandar ihop två saker, nämligen detta med att vi ska ha rättvisande taxeringsvärden och detta med hur mycket som ska beskattas i detta avseende. Vi har ju redan principen att taxeringsvärdet är ett visst belopp – låt säga 100 000 kr. Av det ska bara 75 % tas upp, så man har redan gjort en sådan anpassning.

Vad vi liberaler skulle kunna bidra med är en ökad idériakedom för socialdemokratin på den här punkten, så att man skulle slippa ifrån många andra saker. En sådan teknik kunde till exempel vara att inte ta

Prot. 2002/03:9
24 oktober

Svar på
interpellationer

upp till lika hög beskattning när det gäller taxeringsvärdet. Man skulle till exempel kunna tänka sig att för den som har gjort en miljöinvestering för säg 100 000 kr sänks det beskattade värdet med 50 000 kr. Då blir det lika mycket i Norrland som det blir i Stockholm. Jag håller med om att det är väldigt viktigt att inte införa regionala skatteskillnader. Det är en av anledningarna till att jag är emot en del andra skattesystem som vi har. Jag tror att vi skulle kunna komma längre på den punkten.

Vidare är jag tveksam till detta med ROT-avdrag. Statsministern var själv i en TV-utfrågning med Erik Fichtelius till och med inne på detta. Man skulle kunna till och med kunna tänka sig bidrag till den här sortens investeringar. Det tycker jag inte är en god liberal politik. Inte heller är det, tror jag, i grunden en god socialdemokratisk politik. Om man använder mer av marknadsekonomiska incitament också i miljöpolitiken får man nog en mera långsiktig och hållbar energipolitik.

Anf. 5 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Om Gunnar Andrén vill undvika att vi får regionala skillnader i beskattningen av fastigheter utifrån miljö- och energisynpunkt tycker jag att ROT-avdragsmodellen faktiskt är exemplarisk. Den bibehåller vårt nuvarande fastighetsskattesystem. Jag håller med Gunnar Andrén om att det är viktigt att vi får en viss logisk utformning också i fortsättningen. Vi kan naturligtvis via ROT-avdraget reglera hur vi kan stimulera så att det blir lika för alla fastighetsägare att få stöd för den investering som man gör och som kan bidra till en bättre miljö och ett bättre energiutnyttjande över huvud taget.

Jag kan dela Gunnar Andrén's uppfattning om att bidragsmodellen inte är en särskilt bra modell. Om man inte vill ha en bidragsmodell – och det vill inte Gunnar Andrén ha – och vill undvika en regional snedfördelning, dvs. att en investering blir mer värd i Stockholm om taxeringsvärdet sänks än den blir i exempelvis Vilhelmina, då är ROT-avdragsmodellen den mest korrekta. Den är neutral ur geografisk och fördelningspolitisk synpunkt, och den ger en god stimulans för den enskilde att bidra till en bättre miljö och ett bättre energiutnyttjande.

Anf. 6 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag ska sluta med att säga att vi från Folkpartiet liberalerna naturligtvis noga ska titta på den motion som har kommit för att se om vi kan gå vidare på det sättet för att åstadkomma ett mera hållbart samhälle när det gäller energihushållningen. Jag tackar och lovar att jag återkommer vid tillfälle.

Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag har förståelse för att Gunnar Andrén inte har hunnit läsa alla de 3 000 motioner som lämnats in, men jag är glad om Gunnar Andrén särskilt vill titta på den motion som vi från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har lämnat i det här ämnet. Jag tror att det, med de utgångspunkter som Gunnar Andrén här har anfört, borde finnas möjlighet att få stöd från många partier för en så utmärkt idé som finns i den motionen.

Kammaren beslutade kl. 12.23 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 12.30 i väntan på att justitieminister Thomas Bodström skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellationer.

*Svar på
interpellationer*

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.30.

9 § Svar på interpellation 2002/03:8 om polisens interna personalansvar

Anf. 8 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Gustav Fridolin har frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder avseende Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd. Han menar att de poliser som är åtalade för tjänstefel i samband med EU-toppmötet i Göteborg förra året inte bör fortsätta att arbeta som poliser om det blir en fällande dom.

Först vill jag understryka att polisinsatsen vid Schillerska gymnasiet i Göteborg för närvarande är föremål för en rättslig prövning. Det innebär att jag varken kan eller vill kommentera händelserna som ägde rum där. Det är inte heller min uppgift som justitieminister att recensera personalansvarsnämndens arbete eller uttala mig om hur nämnden bör agera i enskilda fall.

Däremot vill jag översiktligt redogöra för personalansvarsnämndens roll i samband med att ett åtal har väckts mot en anställd inom polisen.

Innan den rättsliga prövningen inleds av ett åtal mot en polisanställd begär domstolen regelmässigt in ett yttrande från personalansvarsnämnden. Av detta yttrande framgår om nämnden bedömer att den anställda kommer att avskedas eller inte vid en fällande dom. Vid straffmätningen ska domstolen utöver brottets straffvärde beakta om det finns grundad anledning att anta att den dömde kommer att drabbas av avskedande eller uppsägning från anställning.

Jag tycker att det är viktigt i det här sammanhanget att inte blanda samman personalansvarsnämndens och rättsväsendets olika roller. Nämnden ska efter domstolsprövningen i brottmålet göra en arbetsrättslig bedömning om en anställd inom polisen har arbetsgivarens fortsatta förtroende och därmed får ha kvar sin anställning. Denna prövning skiljer sig alltså från domstolsprövningen, som endast tar sikte på om straffansvar kan utkrävas eller inte.

Det är därför viktigt att det inom polisen finns en personalansvarsnämnd, men hur den arbetar i enskilda fall är inte min sak att ha synpunkter på.

Anf. 9 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka justitieministern för svaret. Jag är dock inte helt nöjd med detsamma.

Jag är fullt införstådd med att justitieministern varken kan eller bör uttala sig om de fyra polismän som nu sitter åtalade för tjänstefel i samband med stormningen av Schillerska gymnasiet den 16 juni 2001 och deras eventuella skuld. Jag är också fullt införstådd med vad Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd har för uppgifter. Det är mot dessa uppgifter och med denna insikt som jag i min interpellation riktar en del kritik.

Det ter sig för mig som en märklig ordning att den interna personalansvarsnämnden ska yttra sig om enskilda polisers möjlighet att arbeta vidare som poliser eller inte innan dess att domen har fallit. Detta sänder, om än felaktigt, ut en otäck signal till offren för polisens eventuella brott, att polisen står över domstolens prövning.

Ännu märkligare är givetvis den ordning som gör att Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd så lättvindigt friar poliser från avsked. Det är också här händelserna vid Schillerska gymnasiet förra året kommer in i bilden.

På Schillerska gymnasiet eller rättare sagt på dess skolgård lärde sig 78 personer allt om sprickorna i den svenska rättsstaten. Lättklädda och frusna tvingades så många människor ligga på mage på våt asfalt. Deras brott var att de rest till Göteborg för att genom demonstrationer och fredliga aktioner visa att de tror på ett annat samhälle, på global rättvisa och på att makten inte ska centraliseras till EU-staten. Denna syn bekräftas också av att poliserna som nu sitter åtalade förklarar sina brott och sitt beteende med de våldshandlingar som andra vid Schillerska gymnasiet inte närvarande personer hade utfört tidigare på dagen och dagarna innan.

För att ha gjort som de här personerna vid Schillerska, rest till Göteborg och deltagit i fredliga aktioner, kan man inte gripas, häktas, åtalas eller straffas. Men man kan uppenbarligen straffas på andra sätt: med frihetsberövning på våt asfalt, hot med skarpladdade automatvapen, hånande tillrop med sexistiska och rasistiska undertoner och i något fall misshandel.

Det finns anledning att kritisera den rättegång som har inletts i Göteborg. Åtalet gäller, som sagt, tjänstefel på grund av oaktsamt olaga frihetsberövande. Poliserna är alltså inte åtalade för de allvarigare brott som utfördes, misshandel och hets mot folkgrupp. De högst ansvariga för kommanderingen är heller inte åtalade.

Men allra märkligast i historien är Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnds beslut i ärendet. Oavsett utgången av den pågående rättegången är de fyra åtalade poliserna lovade att få behålla jobbet. Nämnden delar alltså inte den uppfattning som jag visar på i min interpellation, att poliser som fälls för brott efter en situation som den vid Schillerska har tappat så mycket förtroende att de inte längre är lämpliga att förvalta statens våldsmonopol.

Jag tycker att det visar på ett farligt synsätt och också på ett förakt mot de människor som frös på asfalten i mitten av juni förra året. Det är bevis på ett missförhållande som inte enbart gäller detta och liknande fall utan hela frågan om hur Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd handlar rörande enskilda polisers lagbrott. Det är detta missförhållande som

jag har frågat justitieministern om, och jag är som sagt inte riktigt nöjd med svaret.

Därför frågar jag en gång till, något tydligare: Avser ministern att vidta några åtgärder för att förmå Rikspolisstyrelsen att i framtiden vara tydligare med att den som uppenbarligen inte kan förvalta våldsmonopolet inte heller ska ha rätt att göra så?

Prot. 2002/03:9
24 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 10 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Gustav Fridolin har en infallsvinkel på den här frågan, jag har en annan.

Jag har ställt en fråga till justitieministern med anledning av de uppgifter som Göteborgs-Posten presenterade i augusti månad. Det gällde polismän som på sin fritid misshandlat sina före detta kvinnor och dömts för kvinnomisshandel, fått jobba kvar vid Polisen och dessutom är satta att utreda kvinnomisshandel. Svaret på min fråga som jag fick av justitieministern var: Jag tänker inte göra någonting.

Det här är ett stort trovärdighetsproblem. Gustav Fridolins angreppssätt när det gäller vad poliser gör i tjänsten är en del, och den andra delen är vad poliser gör utom tjänsten och hur det påverkar deras trovärdighet som polismän. Det här visar på ett trovärdighetsproblem för hela polisväsendet. Vi som riksdagsledamöter och justitieministern som en del av regeringen har en stor uppgift och ett stort ansvar att förvalta och upprätthålla det förtroende som medborgarna ska kunna ha för rättsväsendet.

Det som avslöjades då var att mellan 1996 och 2001 fick sju poliser som dömts i domstol för kvinnomisshandel arbeta kvar som poliser. Och man hade inte någon som helst reglering av vad de fick fortsätta att arbeta med eftersom de då fick jobba kvar. Det är det som är min infallsvinkel och som föranleder min fråga. Det är ju faktiskt regeringens ansvar att reglera vad personalansvarsnämnden ska göra. Det gör regeringen genom förordningar. Det är ett stort antal förordningar som regeringen utfärdar. Jag anser att det nu är på sin plats att se över de förordningar som reglerar Rikspolisstyrelsens ansvarsnämnds uppgifter. Är justitieministern beredd att påbörja denna översyn?

Anf. 11 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det kanske allra viktigaste i en rättsstat är just att hålla isär den dömande, den lagstiftande och den verkställande makten. Precis som sades här ska inte jag som justitieminister lägga mig i enskilda fall. Huruvida man som riksdagsman och numera lagstiftare ska lägga sig i enskilda fall kan verkligen diskuteras, därför att den dagen man blandar ihop det här kommer rättsstaten att förvandlas till ett moras.

Det är alltså grundinställningen, att det är oerhört viktigt att vi håller isär våra olika roller. När det gäller personalansvarsnämnder i fråga om poliser är inte detta något som bara gäller just poliser. Bakgrunden är ju att arbetstagare inom det offentliga tidigare inte kunde avskedas. De kunde avsättas om han eller hon hade begått ett brott. Det var allmän domstol som då beslutade om arbetstagaren skulle dömas till avsättning. I samband med tillkomsten av lagen om offentlig anställning fick myndigheterna befogenhet att besluta om avsked.

Grundregeln är alltså att varje myndighet ska hantera sina egna personalärenden. Det tycker jag är bra. Jag tror att vi alla är överens om att de ska hantera detta själva. Vi kan naturligtvis ha synpunkter i vår opinionsbildande roll, och det har vi också. Vi har haft diskussioner om det här med kvinnomisshandel. Jag tror att vi står ganska nära varandra. Men vi kan inte gå in i de enskilda fallen, det tror jag också att vi är överens om. Därför har jag inte heller någon avsikt att göra det – och inte heller att efter varje fall ta något slags initiativ från regeringen.

Det är en väldigt svår avvägning för dem som sitter i den här nämnden. Å ena sidan är detta väldigt viktigt för allmänhetens förtroende, inte minst för poliser. Å andra sidan ska vi komma ihåg vilken oerhört svår konsekvens det är att förlora sitt arbete, inte bara för en själv utan också för ens familj, barn och så vidare. Det är en svår avvägning. Någonstans ska gränsen dras. Det kanske inte går att dra någon generell gräns utan det kanske måste ske från fall till fall. Men jag tror att vi är överens om att det måste finnas ett naturligt utrymme. Om man begår ett brott som är så allvarligt att människor mister allt förtroende bör det vara så att man inte kan ha kvar sitt arbete trots de svåra konsekvenserna.

Min inställning är alltså att jag inte har för avsikt att ändra det här arbetet, och inte heller gå in i några enskilda fall och försöka göra om systemet.

Jag vill också säga till Gustav Fridolin att det kan synas märkligt att man redan före rättegången fattar det här beslutet. Bakgrunden är följande: I vår lagstiftning, i bedömandet av vilket straff som ska utmätas, tar man hänsyn till flera olika omständigheter. Det kan vara andra konsekvenser som har betydelse vid straffutmätningen. En är om en person ska utvisas. En annan gäller just det här om att man skiljs från sitt arbete. Detta ska beaktas när domstolen bestämmer straffet. Om det är så att det får andra konsekvenser, till exempel att man förlorar sitt arbete, ska det tas hänsyn i den riktningen att man inte får ett lika strängt straff. Om vi hade en annan ordning skulle det innebära att man fick göra om rättegången, i alla fall påföljdsdelen, efter att personalansvarsnämnden hade fattat sitt beslut.

Det är viktigt att hålla isär de här olika sakerna. Visst kan jag ha förståelse för att det skulle kunna finnas skäl att ta det på det andra sättet, men det finns alltså en klar och tydlig logisk förklaring till att man har det här yttrandet. Det ligger alltså till grund för domstolens val av påföljd.

Anf. 12 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Jag vill tacka Cecilia Magnusson för att hon på ett så förtjänstfullt sätt understrukt den generella vikten av den frågeställning kring personalansvaret som jag tar upp. Jag vill också tacka justitieministern för svaret, men inte heller denna gång kan jag säga att jag är riktigt tillfreds med innehållet i detsamma. Jag tycker att ministern någonstans undviker kärnan i problematiken, själva grundfrågan om Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnds något lössläppta attityd gentemot poliser som missbrukar sitt förtroende.

Det har efter händelserna i Göteborg förra sommaren sagts att de som deltog i de varma junidagarnas fruktansvärda kravaller är det verkliga hotet mot demokratin. Jag tror nog att det är att övervärdera dessa adrenalinstinna ynglingar, vilka jag för övrigt varken har intresse av eller vilja att försvara, och deras betydelse.

Det verkliga angreppet, den verkliga attacken mot demokratin, under de här dagarna var misshandeln, hållandet och häktandet av över 1 000 personer. Det var unga personer som, många för första gången, ville utnyttja sina demokratiska rättigheter och uttrycka sin åsikt och som inte var, och inte heller kom att bli, misstänkta för några brott.

Det var en attack som polisen stod för. Det var en attack som bland annat utsatte fågelskådarna som var inhysta på Schillerska. För detta har ingen tidigare stått åtalad förrän de fyra poliser som i dag infinner sig på rättegång i Göteborg.

Som sagt var har man i domarna mot dem som deltog i kravallerna tagit upp dessas politiska aktivitet. Man har tagit upp det hot mot demokratin som man har ansett att de utgör. Det blir intressant att se om detta vägs in i domen som kommer mot poliserna. Jag önskar inte att så sker, och jag önskar lika lite att så hade gjorts i tidigare domar. Uppenbart är att de som kanske skulle ha vägt in det, de som har det yttersta ansvaret för vilket förtroende polisen får, nämligen Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd, inte har vägt in detta angrepp mot demokratin.

Man måste fråga sig vilket förtroende dessa poliser får när de kommer ut. Vilket förtroende får de bland sansade men politiskt aktiva unga människor? Vilket förtroende får deras ofta duktiga, hårt kämpande och demokratiskt sinnade kolleger? Detta har som sagt inte vägts in i det beslut som personalansvarsnämnden har fattat.

Det är också detta som jag enträget önskar svar på från ministern. Ministern har uttalat i svaret att han tycker att den polis som har begått ett brott som skadar polisens, också den enskilde polisens, förtroende inte ska få fortsätta sitt arbete. Han har också uttalat att han inte tänker genomföra några förändringar när det gäller personalansvarsnämndens olika uppgifter. Vad kan och vill han då göra för att bygga upp och återställa förtroendet för den svenska polisen, och vad vill han göra för att sy igen den reva i rättsstaten som Göteborgshändelserna har lämnat efter sig? Jag tycker att det har varit oroväckande tyst från justitieministern i de frågorna.

Anf. 13 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får erinra talare om att under debatt i kammaren äger talare inte rätt att ingå på kritik av domstols avgörande eller handläggning i ett enskilt fall.

Anf. 14 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Jag anser att justitieministern lite grann skjuter över målet. Det är oroväckande att inte justitieministern faktiskt ser det allvarliga i det här problemet. Vi vet att det är väldigt viktigt att rättsväsendet har ett stort förtroende bland medborgarna. Vår uppgift är att faktiskt behålla detta. Då kan man säga att vi inte kan lägga oss i enskilda fall. Nej, men lyft då upp diskussionen en bit och låt oss diskutera det som vi har att göra.

Apropå detta med att inte ta initiativ från regeringen vill jag säga att regeringen har väl också en skyldighet att göra en normal översyn av det regelverk man har att bestämma över. Det är det jag efterfrågar. Är justitieministern beredd att göra en översyn av förordningarna, att uppdra åt Rikspolisstyrelsen att titta över de här reglerna? Det finns ju nu ett antal fall där det behövs en sådan översyn. Det handlar inte om att man ska gå in i enskilda fall utan om att faktiskt möta framtiden i de här frågorna.

Jag håller inte med Gustav Fridolin om att Rikspolisstyrelsen har en lössläppt attityd. Nej, det är ju faktiskt den som sätter upp reglerna som har en lössläppt attityd. Vi ska inte ställa Rikspolisstyrelsen till svars för detta, utan det är faktiskt regeringen som har det ansvaret. Min fråga gällde dem som arbetar kvar som polismän. Borde inte personalansvarsnämnden skicka med någonting där den säger att de här polismännen får jobba kvar men att de inte ska arbeta med sådana brott som de själva har dömts i domstol för? Håller justitieministern med om det?

Anf. 15 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Att jag inte svarar, eller skjuter över målet som man kallar det, beror just på att jag nästan är fundamentalist på det sättet att jag tycker att vi inte ska lägga oss i enskilda ärenden eller pågående rättegångar. Det vore synnerligen olämpligt, som just också sades av talman.

Visst kan vi ha en principdiskussion om var den här gränsen ska gå utan att på något sätt försöka styra personalansvarsnämndens inriktning. Det har vi haft en diskussion om, och jag har svarat just på den saken. För det första tycker jag att det är bra med huvudregeln om man fällt för exempelvis kvinnomisshandel. Då delar jag den uppfattning som finns generellt i personalansvarsnämnden; att man som huvudregel ska skiljas från sin uppgift. Jag har också sagt att jag rent generellt tycker att det är olämpligt att man arbetar med sådana uppgifter. Däremot kan det finnas omständigheter i det enskilda ärendet som gör att det blir annorlunda. Rent generellt kan man tala om sådana saker, men man kan inte tala om de enskilda fallen. Det tänker jag inte heller ge mig in på hur många gånger jag än får den frågan.

Det pågår ett antal rättegångar om det som hände i Göteborg. Vi följer dem alla med lika stort intresse.

Fridolin talade om polisens ansvar och arbete och om att man kan ha gjort ett fel utan att bli föremål för rättslig prövning. Självklart måste dessa saker ordentligt utredas. Det är precis det som pågår i Göteborgskommittén, som kommer att lägga fram sin utredning inom ett par månader. Där hoppas jag att vi får svar på hur polisen har agerat, vem som har ansvaret och framför allt vad vi ska lära oss av detta inför framtiden. Vilket ansvar har till exempel vi lagstiftare och regeringen för att detta inte ska upprepas i framtiden?

Det är viktigt att vi går till botten med detta. Det är viktigt att vi vänder på varje sten. Därför har Göteborgskommittén fått mandat att alldeles fritt utreda vad som hände under dagarna i Göteborg, med undantag av det som är föremål för de enskilda rättegångarna och förundersökningarna.

Anf. 16 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Jag vill än en gång tacka justitieministern och Cecilia Magnusson för den diskussion vi har haft i dag.

Jag är medveten om att Göteborgskommittén försöker utreda detta. Jag har och har haft en del kritik mot hur den har tillsatts och vilka andra utredningar som egentligen skulle behövas. Det skulle behövas en större och mer oberoende utredning. Jag är helt säker på att jag och ministern kommer att mötas återigen när kommittén lägger fram sina slutsatser om vilka förändringar som behöver göras.

Avslutningsvis vill jag kort återkomma till något som ministern sade i sitt senaste anförande, nämligen den principdiskussion som frågorna från mig och Magnusson har lyft fram. Ministern säger tydligt – och det är jag glad för – att poliser som missbrukar sitt förtroende inte ska arbeta kvar. Vilka åtgärder avser då ministern att vidta? Hur avser ministern att agera för att det ska bli så?

Både Magnusson och jag kan i en generell diskussion peka på fall som visar på att det inte alltid verkar vara så att poliser som missbrukar förtroende blir avskedade. Vissa kan tydligen arbeta kvar. Det finns en lössläppt attityd från lagstiftaren eller från annat håll. Vilka åtgärder vill ministern sätta in?

Anf. 17 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill också tacka Gustav Fridolin och Cecilia Magnusson för vad jag tycker har varit en bra debatt.

Jag vill avsluta med att säga att det kan vara på det sättet. Vi kan ha olika uppfattningar i ett enskilt ärende, men vi kan också ha samma uppfattning. Det kan innebära att vi inte är av samma uppfattning som personalansvarsnämnden.

Jag följer olika rättegångar, och jag kan ibland privat tycka att det i vissa fall blir märkliga domslut. Men jag kan inte ge mig in i den debatten, och jag kan inte börja förändra hur våra domstolar arbetar bara för att jag själv möjligtvis skulle komma fram till en annan slutsats än domstolarna har gjort. Det gäller också personalansvarsnämnder.

Vi måste visa förtroende för domstolar och personalansvarsnämnder att utföra sina uppgifter trots att de ibland kommer fram till slutsatser som vi inte håller med om. Vi är och har alltid varit överens om att man ska skilja dessa roller åt.

Huvudfrågan gäller hur detta strukturellt ska vara uppbyggt. Jag tycker att det är viktigt att vi skiljer personalansvarsnämnder från domstolar och behåller samma regler för poliser som riskerar avsked som för andra offentligt anställda. Det är ett bra system som innebär att vi varken får, bör eller ska lägga oss i. Om det skulle uppstå sådana situationer som uppenbart strider mot hela vår intention med detta kan det väl finnas skäl att vidta åtgärder, men jag vill understryka att om det bara skulle vara något enskilt fall där vi har en annan uppfattning är det inte skäl nog för mig som justitieminister att på egen hand plötsligt förändra allting. Då ligger jag farligt nära den gräns som vi ska hålla oss till: Vi får inte lägga oss i deras oberoende arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2002/03:14 om utredning av ungdomsbrott

Anf. 18 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Ulf Sjösten har frågat mig vilken uppfattning jag har om ungdomsbrottsutredningarna och vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av att Justitieombudsmannen nyligen kritiserat långa handläggningstider i vissa utredningar om ungdomsbrott.

Det är mycket viktigt att lagföringen av unga lagöverträdare sker snabbt. Den lag som reglerar handläggningen av ungdomsmål – lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare – bygger just på att unga lagöverträdare snabbt ska lagföras. Nya bestämmelser med särskilda tidsfrister för ungdomsmålsprocesser infördes 1995. En förundersökning mot den som inte har fyllt 18 år och som gäller ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i mer än sex månader skulle enligt 1995 års bestämmelser avslutas inom fyra veckor. Tidsfristen får överskridas om det är nödvändigt med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter. Fristen förlängdes 1999 från fyra till sex veckor. Skälet till detta var att det då infördes en bestämmelse om att yttrandena från socialnämnden skulle ha ett utförligare innehåll och att längre tid krävdes för att ta fram dessa yttranden.

Ungdomsmålsreformen utvärderades 1999. Utredaren kom fram till att tidsfristerna i de flesta fall kunde hållas och att det inte fanns anledning att föreslå någon ändring av bestämmelserna.

Justitieombudsmannen har emellertid nyligen kritiserat handläggningstiderna i ett par utredningar där de misstänkta var unga. De berörda myndigheterna har i huvudsak pekat på administrativa och organisatoriska orsaker till att tidsfristerna har överskridits.

Det är en prioriterad fråga för mig och regeringen att brottsutredningar kan genomföras snabbt, effektivt och med hög kvalitet. Det är ett grundläggande medborgarkrav. När det gäller utredningar om ungdomsbrott är det särskilt viktigt att en reaktion på brottet och lämpliga åtgärder för att förhindra vidare brottslighet kan komma snabbt.

Både inom polisväsendet och åklagarväsendet pågår ett omfattande arbete för att förbättra och effektivisera utredningsverksamheten.

För att ytterligare utveckla rättsväsendet har regeringen tillsatt en särskild beredning som har till huvuduppgift att undersöka möjligheterna att med bibehållen rättssäkerhet öka effektiviteten och kvaliteten i rättsväsendets arbete. Beredningen utreder bland annat hur genomströmningstiderna i brottmål kan minskas och överväger såväl författningsändringar som ändringar av administrativ och organisatorisk karaktär. Beredningen har redan överlämnat flera förslag på hur handläggningstiderna kan kortas.

Genom det reformarbete som nu bedrivs av polis- och åklagarväsendena själva och av Beredningen för rättsväsendets utveckling anser jag att det kommer att skapas än bättre förutsättningar för de brottsutredande myndigheterna att hålla de tidsfrister som ställs upp för ungdomsmålen. Jag kommer därför inte att vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av de av Ulf Sjösten nämnda JO-besluten.

Anf. 19 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret. Jag är dock inte helt nöjd med det. Jag ska försöka utveckla varför.

Det är alltid viktigt att samhällets reaktion på brott är snabb, tydlig och konsekvent. Det är förmodligen aldrig viktigare än när brotten begås av unga människor under 18 år. En tidig repressiv reaktion med efterföljande rehabiliteringsinsatser kan i väldigt många fall förhindra fortsatt brottslig verksamhet. Det förtar inte vikten av att arbeta preventivt, där myndighetsöverskridande samverkan är absolut nödvändig för ett framgångsrikt resultat. Det är mitt sätt att se det.

Det är viktigt att polis, sociala myndigheter, kommunens fritidssektor och skolan kan samverka kring ett gemensamt mål: att föra en ung människa mot en framtid utan kriminalitet och droger. Det är också viktigt att påverka ungdomars attityder till droger och kriminalitet. Just nu är detta mycket aktuellt, eftersom man kan se att ungdomars attityder till viss droganvändning har luckrats upp. Man känner återigen fläkten från ett flummigt, tidigt 1970-tal. Skillnaden är att drogliberalismen nu skär genom alla samhällslager.

Utredningen av ungdomsbrott är en process som inleds med en polisutredning, för det mesta med en åklagare som förundersökningsledare, därefter följer åklagararbete för att förbereda målet för en tingsrättsbehandling och slutligen arbetet i domstolen.

Det är helt nödvändigt att alla delar av denna process fungerar för att man ska nå det uppsatta målet, att ungdomsbrotten ska utredas med, som det står i lagtexten, särskild skyndsamhet. Orsaken till att skyndsamhetskriteriet finns för ungdomsbrotten är att man har satt den starkt påverkbara unga människan i centrum. Tidiga insatser av preventiv, repressiv eller rehabiliterande art räddar bokstavligen liv. För att återgå till rättskedjan kan jag säga att det räcker att en länk bryts för att förstöra möjligheterna att uppfylla skyndsamhetskravet.

Mot bakgrund av det här är det intressant att studera regeringens budgetproposition och dess anslag till exempelvis åklagarväsendet. Det är totalt en minskning av anslagen med 17 miljoner kronor. Det är mycket pengar för en liten myndighet, och det kommer säkerligen att innebära färre åklagare och kanslisters i en redan hårt pressad organisation. Den åtgärden innebär inte precis att rättskedjan stärks.

När det gäller polisverksamheten säger Svenska Polisförbundets ordförande i senaste numret av Polistidningen med anledning av det socialdemokratiska budgetförslaget: Det blev inte ens en tumme.

Faktum är, Thomas Bodström, att det finns problem med långa handläggningstider i alla delar av rättsprocessen. Ärenden blir liggande, och den unge får en skev bild av samhällets inställning till kriminalitet. Det är därför överraskande och oroande att justitieministern inte anser att ytterligare åtgärder krävs för närvarande. Finns det verkligen inte sådana, Thomas Bodström?

Anf. 20 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Det här är nog en av de viktigaste frågor som vi har att diskutera men också att åtgärda – den allt växande ungdomsbrottsligheten. Det handlar framför allt om våldsbrottsligheten mellan ungdomar men också om ungdomsbrottslighet som riktar sig mot andra än ungdo-

mar. Att inte göra något är ju att underbygga den brottsutveckling som faktiskt pågår.

Jag kan inte säga att jag tycker att vi har arbetat bra med den här frågan. Justitieministern presenterade under förra året två propositioner angående detta, men mer har det inte blivit, och vi behöver göra så mycket mer.

Det viktigaste arbetet är det brottsförebyggande. Det säger många, både forskare och andra, och också vi politiker. Men jag anser att det viktigaste brottsförebyggande arbetet faktiskt är att snabbt gripa och lagföra den som har begått ett brott. Därför är det enormt viktigt med utredningarna och lagföringen i det här sammanhanget. Det är något som vi absolut måste prioritera, och då kan man ju se hur utvecklingen har varit under de senaste åren.

När det gäller de ungdomar som lagfördes under 1999 var genomsnittsåldern 14,1 år. 30 % av dem hade inte tidigare varit föremål för insatser eller utredningar. Man kan dela in de här ungdomsbrottslingarna i tre grupper. Den första gruppen, ungefär en fjärdedel, bestod av ungdomar vars brott kan anses vara en engångsföreteelse. De menade: Okej, jag gjorde fel, men varför blev det ett sådant himla väsen om detta? I den andra, större, gruppen – det var nästan 40 % – hade ungdomarna redan innan de lagfördes faktiskt varit hos socialtjänsten eller varit föremål för andra utredningar, men de var utan dokumenterad kriminalitet. Och i den tredje gruppen, så stor som 34 %, hade ungdomarna varit hos socialtjänsten fem gånger eller mer. De hade ett stort antal anmälda brott bakom sig. Dessutom blev så många som nästan 60 % anmälda för ny brottslighet under tiden som utredningen pågick. Därför är det så viktigt att hela rättssystemet och framför allt den ytterst ansvarige justitieministern driver den här frågan framåt och presenterar förslag som vi kan diskutera för att visa att vi ser allvarligt på det här.

Jag kommer från Göteborg, och vi har ett Göteborgskalas i augusti månad varje år. I år fanns där ett ungdomsfält, och varje kväll under hela kalasveckan blev ett stort antal ungdomar av med sina plånböcker och mobiltelefoner och blev nedslagna utan att polisen ens fanns i närheten. Än mindre kunde man ta fast personerna och lagföra dem. De ungdomar som är offer för det här våldet, som jag åskådliggör frågan för, håller på att tappa tron på hela rättsväsendet, och det är den kommande generationen, som ska ta över det här landet.

Anf. 21 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag kan inte göra annat än hålla med om det mesta som sägs här. Det är alldeles riktigt att det är av oerhört stor vikt att man satsar på brottsförebyggande arbete. Det är också det som vi har prioriterat mycket under de gångna åren. Vi har gått från ett trettiotal till 250 brottsförebyggande råd i landets kommuner. Det här förutsätter ytterligare satsningar på polisen och andra.

Jag vill också hålla med om att A och O i brottsbekämpning när det gäller unga lagöverträdare är tidigare ingripanden för att markera att samhället inte accepterar detta. Vi ska vara tydliga, vi ska vara skarpa, men vi ska inte stöta ungdomarna ifrån oss. Det är därför som vi har satt i gång det arbete som påbörjades i augusti. Man arbetar just i den riktning-

en. Det handlar om att markera från samhället att vi ska reagera snabbt och tidigt och bättre utnyttja de påföljder som ligger i linje med detta.

Jag har många gånger sagt, och jag upprepar det gärna, att de traditionella påföljderna, fängelse och böter, är dåliga för ungdomar – fängelse därför att det stöter bort ungdomarna, böter därför att det inte ger någon ordentlig reaktion på det brott som den unge har gjort sig skyldig till. Man kan också konstatera att den 15–16-åring som har gjort sig skyldig till brott är mer orolig för att hamna i förhandling i länsrätten, som handlar om huruvida denne ska få vård, än kanske för att bli föremål för rättegång i tingsrätten. Det ger ju anledning att fundera över vilka reaktioner som den unge uppfattar av en brottmålsrättegång. Jag tycker alltså därför att det är viktigt att gå vidare i det här arbetet. Det är också den inriktning som utredningen har.

Sedan vill jag bara på ett par punkter understryka att jag inte håller med. Jag tycker att vi har en mycket stark samsyn när det gäller bland annat kampen mot narkotika. Någon flumsyn tycker jag inte att det finns hos något parti. Det underströks häromveckan när jag var och förhandlade med de andra justitieministrarna, och vi kunde konstatera att det var en total enighet i EU-nämnden. Man kunde inte se några skillnader mellan de sju partierna. Det uppfattar jag som en stor styrka i kampen mot narkotika.

Jag vill också korrigera uppgiften att åklagarväsendet skulle ha fått ett minskat anslag. Det är tvärtom. Man har fått ett ökat anslag med 46 miljoner. Däremot är det inte sagt att det inte kommer att behövas ytterligare medel. Det tror jag kommer att behövas, inte minst därför att vi fortsätter att göra stora satsningar på polisen. Det är självklart att det också innebär en ökad belastning på åklagare.

Sammantaget kan jag bara säga att vi är överens om de principer som ska gälla för att stoppa unga lagöverträdare, så att de inte hamnar i ett liv med droger och kriminalitet.

Anf. 22 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! När det gäller attityder kring bruket av narkotikan talade jag om ungdomars egna attityder, inte om samhällets attityder. Jag kan glädjande konstatera att vi står starka i den här frågan i Sverige genom alla politiska partier, men ungdomarna själva har en alltmer liberal syn på bruket av så kallade partypoppers, ecstasy med mera. Man ser det som ett sätt att festa kanske mer än någonting annat, och det är oerhört oroande. Där krävs det insatser.

När det gäller åklagarnas anslag finns det en låneram för de statliga myndigheterna, och den har skurits ned för åklagarväsendet. Jag har även tagit med den nedskärningen. Jag tror att åklagarna hade tänkt använda den låneramen, som tidigare var 3 %, fullt ut 2003. Den möjligheten har man alltså inte nu med nedskärningen till 1 ½ %. Jag har räknat in det i min bedömning.

Jag pekade i min interpellation på att Justitieombudsmannen nyligen hade kritiserat handläggningstiderna. I svaret från justitieministern står det att JO i huvudsak har pekat på administrativa och organisatoriska orsaker till dessa brister.

Prot. 2002/03:9
24 oktober

Svar på
interpellationer

Det ligger säkert mycket sanning i den bedömningen, men frågan är om det finns bakomliggande orsaker. Thomas Bodström sade att vi har satsat på rättsväsendet och polisen de senaste åren. Jag har en helt annan uppfattning.

Polisväsendet har sparkat civilanställda i stor omfattning. Man har förtidspensionerat polispersonal från 58 års ålder. Man har till och med bjudit över varandra från polismyndigheternas sida för att bli av med polismän från och med 58 års ålder. Dessa åtgärder har inneburit att en stor kompetens, inte minst på kriminalpolisområdet, har försvunnit ur polisväsendet.

Vi hade under tre terminer en stängd polishögskola med de följder som det fått. De märks fortfarande.

Jag är övertygad om att resursknappheten från mitten av 1990-talet och framåt är en starkt bidragande orsak till den problematik som vi debatterar här i dag i kammaren. Specialistfunktioner som polisdistriktens ungdomsrotlar har avvecklats. Därmed har en stor samlad kompetens spritts ut och luckrats upp. Som exempel kan jag nämna Västerås som fram till 1995 hade en ungdomsrotel. Efter att roteln varit nedlagd i nästan sju år har man nu satt i gång verksamheten igen. Vi får se om den får bärkraft och ekonomiska möjligheter att fortsätta efter den glädjande starten.

Metodutveckling och rationaliseringar är en viktig del av rättsväsendets utveckling, men resurserna är också oerhört viktiga. Sedan 1995 har det svenska rättsväsendet monterats ned i rask takt av den socialdemokratiska regeringen. Effekterna ser vi överallt. En av effekterna debatterar vi här i dag. Hur långt ska det få gå, Thomas Bodström?

Anf. 23 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Detta är en viktig diskussion. Jag vet att justitieministern tar allvarligt på problemet. Men man kanske behöver koncentrera sig på det allra viktigaste. Det är bra med brottsförebyggande råd – vi har i och för sig inte fått någon utvärdering av deras arbete eftersom de inte har hållit på så länge. Jag vidhåller ändå att den viktigaste brottsförebyggande insatsen är att snabbt gripa och lagföra den som begår brott. Vi måste – med justitieministerns egna ord – vara tydliga och skarpa. Där behöver vi vässa till det, anser vi. Vi är med hela vägen ut om justitieministern vill göra detta för att man snabbt ska kunna uppnå den brottsförebyggande verkan.

Jag vet inte om jag missuppfattade justitieministern. Jag ber honom att utveckla en sak. Jag uppfattade det som att justitieministern sade att det finns ungdomsbrottslingar som oroar sig mer för en länsrättsförhandling än för en tingsrättsförhandling. Min erfarenhet, och det har också många andra vittnat om, är att om man går till socialtjänsten – länsrätten är ju socialtjänstens förlängda arm – upplevs det inte som särskilt allvarligt. Att kallas till förhör av polisen eller gå till tingsrätten uppfattas emellertid som en skarp signal. Att ungdomarna skulle oro sig mer för länsrätten och socialtjänsten tror jag inte är rätt. Jag hoppas att justitieministern har tid att utveckla detta.

Jag tycker att justitieministern borde komma med större paket kring ungdomsbrottsligheten. Det kräver faktiskt samverkan över departementsgränserna och förändring av hur vi arbetar i riksdagen. Jag skulle

vilja fråga justitieministern om han skulle kunna tänka sig att skärpa innehållet i gymnasie- och skolförordningen med en åtgärdstrappa eller att ålägga varje kommun att upprätta en lokal handlingsplan för ungdomskriminalitet. Hur ser justitieministern på sådana åtgärder?

Prot. 2002/03:9
24 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 24 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Låt mig korrigera. Jag delar uppfattningen att det finns attityder hos ungdomarna som är oroväckande. Jag vill dock understryka att det handlar om ett fåtal ungdomar. En övervägande majoritet tar bestämt avstånd från narkotika.

Jag vet inte om vi under denna interpellationsdebatt ska tala om vad som hände i mitten på 90-talet. Vi har olika uppfattningar om vad som hände och om orsakerna till besparingarna. Låt mig bara säga att under den senaste mandatperioden har antalet civilanställda poliser ökat med tusen stycken. Jag och Cecilia Magnusson har haft åtskilliga debatter under de gångna åren om vad som hände 1994–1995 och om orsakerna. Jag vet inte om det är värt att fortsätta. Vi lever ändå nu flera år därefter. Låt oss vara överens om att det är viktigt att vi fortsätter att satsa på poliser och att det behövs flera poliser.

Låt mig också förklara detta med länsrätt och tingsrätt som delvis bygger på egna erfarenheter från när jag var ombud för ungdomar. Så länge som det handlar om påföljder som böter, en siffra på ett papper och ett belopp som man ytterst sällan kan betala, är inte detta någon reaktion. I stället borde man tillämpa påföljder som till exempel ungdomstjänst i betydligt större utsträckning. Nu finns det bara i 50 % av landets kommuner. Det är ett exempel på att det krävs ytterligare samarbete mellan departementen och andra myndigheter så att vi får en påföljd där ungdomar till exempel kan arbeta av sitt straff oavlönat utan att de får välja. Det blir en tydlig reaktion.

Anledningen till att de känner en oro inför länsrätten är helt enkelt att en länsrättsdom innebär att de blir inlåsta upp till åtta veckor. Det är därför man många gånger kunde konstatera en betydligt större oro för att gå till länsrätten än till tingsrätten. Det är lite märkligt eftersom ju tingsrätten ändå handlar om att göra en person ansvarig för de brott han begått medan länsrätten handlar om eventuell vård.

Detta visar att vi måste gå vidare i arbetet. Där verkar vi också vara överens. Jag undrar vad vi ska debattera här de närmaste åren. Skämt åsido tycker jag det är viktigt att vi går vidare i arbetet med att hitta nya påföljder utifrån den linje som jag beskrev.

Jag vill också säga att det är bra med ett fortsatt samarbete. Jag är dock inte beredd att nu ge mig in i skol- och gymnasiereformen. Men skolan har en utomordentligt viktig roll. Det är ingen tvekan om det.

I den aktuella utredningen talar vi också om hur viktigt det är att ingripa mot ungdomar som hamnar i brottslighet redan före 15 års ålder. Vi arbetar med en modell som vi kallar för ryggsäcksmodellen där det ska finnas en person som har huvudansvaret för kontakten mellan olika berörda myndigheter och med föräldrarna som i sådana situationer kan ha svaga kontakter med olika myndigheter. Detta finns delvis i dag, men det gäller att förstärka det och lägga ansvaret på en person.

När det gäller en kommunal handlingsplan är jag inte i dag beredd att ge mig in i en diskussion. Jag kan bara spontant säga att sådana saker låter utmärkta. Det gäller att det som beslutas här i riksdagen och de riktlinjer vi ger från riksdag och regering också tillämpas ute i kommunerna. Annars har de ingen betydelse i praktiken.

Anf. 25 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Vi har olika uppfattningar om hur stora satsningar som har gjorts på rättsväsendets område. Det är ganska väl känt. Debatten visar att det är en mångfasetterad fråga som rör de flesta samhällssektorer.

Resurser till rättsväsendet är en hörnpelare. En annan är, enligt mitt sätt att se det, just ungdomars egna attityder till kriminalitet och droger. Det sistnämnda har vi inte tillräcklig kunskap om. Det är ett område där man faktiskt kan göra insatser.

Ett annat viktigt område är samverkan över formella myndighetsgränser, vilket jag var inne på i mitt inledande anförande. Det finns oerhört stora skillnader i dag i fråga om hur detta tillämpas runtom i Sverige. Det är också ett område där det kan göras insatser.

Båda dessa områden kräver initiativ och aktion, inte minst politiskt, Thomas Bodström. Jag vill tacka för svaret och diskussionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.18 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

11 § Frågestund

Anf. 26 ANDRE VICE TALMANNEN:

Följande statsråd kommer att delta: näringsminister Leif Pagrotsky, statsrådet Ulrica Messing, statsrådet Lars-Erik Lövdén, justitieminister Thomas Bodström och miljöminister Lena Sommestad. Välkomna.

Trängselavgifter

Anf. 27 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! Jag har haft några fantastiska morgnar den här veckan där jag har kunnat susa fram – ja, inte mer än den 70 kilometer i timmen tillåtna hastigheten – på Essingeleden, där man äntligen har fått fyra filer

åt varje håll. Men trängseln i övrigt runt denna stad är rätt så beklämande.

Nu har man kommit med det starka initiativet att man ska införa trängselavgifter. Redan har det bildats opinion för att människor ska få folkomrösta om de ska införas.

Jag skulle vilja fråga den nya kommunikationsministern: Tycker inte ministern att det vore lämpligt att alla kommuner i hela Stockholms län skulle få folkomrösta om denna trängselavgifts införande i Stockholms innerstad? Det är ju främst de som kommer att bli drabbade av den extra skatten.

Anf. 28 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tycker precis som frågeställaren att det är ett bekymmer med trafiken i Stockholm. Även om jag som Gävlebo kommer till Stockholm med tåg är det viktigt för mig att kommunikationerna fungerar i Sveriges huvudstad.

Ett sätt att minska trycket under vissa tider är att införa trängselavgifter. Det har man gjort i andra stora städer. Erfarenheterna av det har varit oerhört positiva, eftersom man slipper en del stora pucklar.

Nu är vi beredda att tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet göra den förändring som krävs i lagen för att politiker i Stockholms kommun själva ska få bestämma om de tror att det också kan vara ett sätt att minska pucklarna i Stockholm.

Jag lägger mig inte i hur lokalpolitiker förankrar det beslutet. Men jag är angelägen om att lagen inte ska försvåra sådana initiativ. Det är jag beredd att medverka till.

Anf. 29 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! Den nya ministern säger att hon inte lägger sig i hur man gör med den förankringen i andra kommuner. Det är rätt häpnadsväckande med tanke på den uppgörelse som man träffade strax före valet i 121-punktsprogrammet. Där vill man rakt över huvudet på Stockholms stads egna politiker, mot vad de egentligen tycker, införa trängselavgifter.

Ministern säger också att man är beredd att införa en lag, fastän man givit ett direktiv till Stockholmsberedningen att utreda om trängselavgifter, och då också ta fram ett underlag för en eventuell lagändring.

Hur ska det gå med demokratin över huvud taget? Först och främst kommer de i övriga kommuner boende människorna att bli de som drabbas av trängselavgiften, eller skatten som det faktiskt är. Dessutom kommer man fullkomligt att strunta i Stockholmsberedningen, som redan har den uppgift som den har i dag.

Fru talman! Vad är ambitionen hos den nya kommunikationsministern i klartext när det gäller införande av trängselavgifter?

Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag var ganska klar i mitt tidigare svar, men jag kan repetera det.

Vi har tre olika beslutsnivåer i Sverige. Vi har parlamentarismen. Den innebär att du och jag och alla andra får välja våra företrädare. Nu är jag beredd att medverka till att lagen inte ska försvåra att en av de beslutsni-

våerna inför trängselavgifter om man tror att det kan vara ett sätt att minska trafikpucklarna och få en jämnare ström i biltrafiken i Stockholm.

Överenskommelsen som vi har träffat handlar om att inte försvåra el-ler till och med förbjuda en sådan lösning om man på lokal nivå kommer överens om det. Det fina med att välja sina politiska ombud är just att vi har tre beslutsnivåer. Här har jag fullt förtroende för att våra kolleger på den kommunala nivån själva är suveräna att bestämma om hur och i sådana fall när man ska förankra ett sådant beslut.

Europeisk åklagarmyndighet

Anf. 31 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Leif Pagrotsky.

Varför gör regeringen motstånd mot inrättandet av en europeisk åklagarmyndighet för att bättre komma åt problemet med mångmiljardbelopp som försvinner i misshushållning inom EU? I värsta fall är det fråga om rent bedrägeri och fusk med EU:s gemensamma medel, som ytterst är skattemedel.

EU-parlamentet, EU-kommissionen och OLAF, den gemensamma bedrägerimyndigheten, anser att en åklagarmyndighet måste inrättas. Många politiker i Sverige är också av den meningen. Bland annat vi kristdemokrater har sedan länge stött en sådan tanke och idé.

För den folkliga förankringen är det väldigt viktigt att svinnet effektivt bekämpas. Oavsett om man är särskilt positiv eller mindre positiv till hela EU-tanken borde en gemensam nämnare för oss alla vara att en sådan kamp mot det ekonomiska fusket borde kunna få en mycket bred politisk uppslutning.

Den svenska socialdemokratiska regeringen framhårdar i ett motstånd mot en europeisk åklagarmyndighet. Varför?

Anf. 32 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Näringsministern tyckte att det var lämpligare att jag svarar på frågan eftersom jag under vårt ordförandeskap varit med om att inrätta det provisoriska Eurojust. Det är det första steget mot ett utökat åklagarsamarbete i EU.

Vi har nu Eurojust, som just är ett åklagarsamarbete. Man arbetar för att bekämpa den gränsöverskridande och välorganiserade brottsligheten.

Anf. 33 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Det låter fruktsamt och är ett steg framåt mot en bättre ordning. Tydligen är det någon svängning som har skett i den svenska regeringens förhållningssätt, eftersom justitieministern låter klart mer positiv än vad den svenska regeringen tidigare har varit.

Hur ser justitieministern på utvidgningen av EU-gemenskapen som nu står för dörren och tidsperspektivet för att få en "taggad" åklagarmyndighet i tid? Kommer vi att ha en sådan på plats med svensk medverkan, med tanke på den stora östutvidgningen som står för dörren?

Anf. 34 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Vi har redan ett åklagarsamarbete i Eurojust. Vi har redan svenska representanter. Faktum är att det var Sverige som var allra först med att skicka en åklagare till åklagarsamarbetet Eurojust.

Prot. 2002/03:9

24 oktober

Frågestund

Vägsalt

Anf. 35 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! I Dalarna sprids en vinter ca 13 000 ton salt på närmare 100 mil vägar. I landet är siffran drygt 200 000 ton vägsalt. Saltet innebär miljöproblem. Växter skadas utefter vägarna, vattentäkter påverkas, korrosionsproblem uppstår, och vid ogynnsamma förhållanden kan saltet nå grundvattnet.

Jag menar att Vägverket måste ytterligare minska användningen utan att försämra trafiksäkerheten, och på sikt måste saltet fasas ut helt. Delar miljöminister Lena Sommestad min bild att vägsaltet är ett miljöproblem? Kan miljöministern tänka sig att intensifiera bland annat forsknings- och utvecklingsarbetet för att hitta bra och miljövänliga alternativ till vägsaltet?

Anf. 36 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Möjligtvis ska jag och kommunikationsministern dela på svaret.

Jag delar Kenneth Johanssons bekymmer att vägsaltet är ett miljöproblem. Kenneth Johansson frågar om jag är beredd att medverka till utökad forskning och undersökningar om hur det kan fasas ut och vad vi kan göra i övrigt.

Jag är inte tillräckligt inläst på den frågan för att kunna ge ett direkt svar om hur vi arbetar med detta. Men jag är helt enig med Kenneth Johansson om att det är ett arbete som vi bör bedriva. Jag ska gärna se närmare på det. Jag ska fråga om Ulrica Messing vill komplettera med något.

Anf. 37 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag är glad att vi är överens om att det är ett problem, för det är första utgångspunkten för att göra någonting åt det.

Det handlar om väldigt mycket. Det handlar om att öka förarnas medvetenhet om vinterkörning, tekniska frågor, fordonets beskaffenhet och informationsinsatser. Men det finns också ett behov av att jobba mycket hårdare för att se på möjligheterna att hitta miljövänliga alternativ. Jag väntar med intresse.

Jag är också glad för den inställning som miljöministern redovisar, och utifrån det kan vi se många bra initiativ framför oss.

Lesbiskas möjligheter till insemination

Anf. 38 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till justitieminister Thomas Bodström angående insemination.

Vi har i dag fått den glädjande nyheten att riksdagens beslut i juni om att homosexuella ska få ansöka om adoption ska genomföras den 1 februari.

Det var också en annan fråga som var uppe till diskussion och beslut, och det var lesbiskas möjligheter till insemination. Då beslutade riksdagen att frågan om det rättsliga föräldraskapet skyndsamt skulle utredas, dvs. spermadonators roll i det hela.

Då är min fråga hur det har gått med den här utredningen och när det första lesbiska paret kan gå till ett sjukhus för att inseminera.

Anf. 39 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är riktigt att det var en fråga – just den fråga som nämndes här – som vi var tvungna att utreda vidare därför att vi kom fram till att det fanns en bättre lösning rent rättsligt. Det arbetet har pågått sedan vi kom fram till den ståndpunkten, och det bereds just nu inom Regeringskansliet.

Jag vågar inte utlova någon bestämd tidpunkt, men det finns ingen anledning att dröja med frågan. Vi är ju helt överens om hur den ska lösas. Det gäller bara att hitta rätt förutsättningar, för att få överensstämmelse med andra lagar.

Anf. 40 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag hoppas att arbetet bedrivs snabbt, i och med att det var det beslut som riksdagen fattade. Det finns, precis som Thomas Bodström säger, ingen anledning att dröja med det här arbetet.

Det är viktigt att framhålla att frågan inte är huruvida lesbiska ska få inseminera på sjukhus eller inte – den frågan är avgjord av riksdagen – utan det gäller spermadonators roll i det hela. Därför ser jag fram mot en snabb utredning.

Det är också viktigt att nämna att redan i dag kan lesbiska inseminera privat i hemmet. Men det är viktigt att de också får möjlighet att göra detta på sjukhus i framtiden.

Jag ser fram mot en snabb utredning och så småningom ett datum när lesbiska ska få börja inseminera.

Tomträtt

Anf. 41 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Lars-Erik Lövdén.

En av flera fastighetsformer som finns är tomträtten. Det unika för tomträtten är att nyttjanderätten till mark upplåts av en kommun eller av staten, oftast till en privatperson. I gengäld betalar tomträttshavaren årlig avgäld, hyra, till ägaren av tomten.

Det här kan skattemässigt få mycket märkliga följder för den enskilde tomträttshavaren. Denne jämföras nämligen i fastighetstaxeringen med fastighetsägare. Tomträttshavaren blir tvungen att betala fastighetsskatt för den mark som hyrs men som hon eller han inte äger. Däremot betalar den verkliga ägaren, till exempel kommunen, ingen fastighetsskatt.

Därtill tvingas också tomträttshavaren betala förmögenhetsskatt för den del av tomten där huset står. Ägaren betalar givetvis ingen förmögenhetsskatt. Tomträttshavaren drabbas alltså av både fastighets- och förmögenhetsskatt för något som han eller hon inte äger.

Tomträtten, som traditionellt kunnat användas av människor med mindre ekonomiska marginaler, drabbas alltså av en mycket märklig skatteeffekt. Det handlar, fru talman, om vanliga människor. I dag handlar det ofta om många äldre och en del ensamstående med knaper ekonomi.

Därför vill jag fråga statsrådet om han tänker vidta någon åtgärd för att människor som använder sig av tomträtt inte ska behöva drabbas av den dubbla skatteeffekten och betala både fastighets- och förmögenhetsskatt.

Anf. 42 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag delar frågeställarens uppfattning att tomträttsinstitutet är ett alldeles utomordentligt bra institut. Det är nämligen så att många, både enskilda villaägare och boende i flerfamiljshus, genom tomträttsinstitutet har kunnat få boendekostnader som har varit ganska rimliga i förhållande till den situation där man tvingas friköpa marken.

Tomträttsinstitutet är ett institut som också, rätt använt, kan medverka till att hålla tillbaka boendekostnaderna, framför allt för nyproduktion.

Regeringen planerar för närvarande inga förändringar skattemässigt med hänsyn till den problematik som frågeställaren tog upp.

Anf. 43 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Det är positivt att vi är överens om det utomordentliga i tomträtten.

Samtidigt vill jag återigen uppmärksamma på att det här får väldigt märkliga effekter skattemässigt för den enskilde. Nu är fastighetsskatten i sig ett märkligt system, enligt oss kristdemokrater, men just i fallet med tomträtten drabbar det alltså enskilda dubbelt.

Jag vill därför be statsrådet ta med sig den här frågeställningen härifrån i dag och se om det går att på något sätt undanta eller hitta former så att tomträttshavare slipper den dubbla skattebördan.

Anf. 44 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Det är väldigt bra att vi är överens om tomträttsinstitutet som ett viktigt institut – där har vi ju haft delade meningar mellan regeringen och andra partier här i kammaren. Det är bra att Kristdemokraterna ansluter sig till detta.

Det sitter just nu en utredning som ser över fastighetsbeskattningen och förmögenhetsbeskattningen som ska vara klar i slutet på nästa år. De ska titta på alternativa former av beskattning i förhållande till den nuvarande uppbyggnaden av fastighetsskatten där den är knuten till kapitalbeskattningen.

Några direkta planer att göra förändringar i den riktning som frågeställaren efterlyser har inte regeringen för närvarande.

Avgifterna på Öresundsbron

Anf. 45 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till näringsminister Leif Pagrotsky.

Utbytet mellan Sverige och Danmark har inte utvecklats som vi hoppades efter Öresundsbron. Jag vet att näringsministern har engagerat sig på ett mycket bra sätt för att ändra dåliga skatteavtal och ta bort krångliga regler.

Ett handelshinder som jag finner väldigt besvärande är de höga broavgifterna. Nu finns det en intressant utredning av Öresundsuniversitetet där en massa forskare hävdar att drastiskt sänkta broavgifter och till och med nolltaxa skulle löna sig samhällsekonomiskt. Skattesubventionen skulle uppvägas av ökad ekonomisk tillväxt i Sverige och Danmark.

Jag vet att näringsministern tidigare har sagt nej till att titta närmare på detta, och min fråga är helt enkelt: Varför kan man inte ens utreda eller på något sätt titta närmare på den här frågan när vi ändå har en seriös utredning som argumenterar ganska starkt?

Anf. 46 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Tack för frågan. Det stämmer att jag under lång tid har engagerat mig i frågan om trafiken över Öresundsbron. Det är också min åsikt att det pris på 550 kr för att resa fram och tillbaka för ett tillfälligt besök på andra sidan är väldigt högt. Det är sannolikt så högt att det ger mindre inkomster till broföretaget än om man hade haft ett lägre pris, som hade inbjudit till flera resor. Framför allt gäller det naturligtvis under lågsäsong – som det har visat sig vara på bron ganska stora delar av året.

Det viktiga för mig är att vi får en flexibilitet och en rörlighet i priserna. Det har vi också fått. Broföretaget har sänkt olika priser och fått ett bra svar i trafikflödena. Nolltaxa står helt klart i strid med det avtal som vi har tecknat med Danmark om hur bron ska skötas innan man beslöt sig för att bygga bron.

Det viktiga är nu att vi inom ramen för det avtal vi har fått i gång trafiken på kort sikt. Vi har redan börjat med det. Vad vi ska göra på längre sikt kan vi inleda samtal med danskarna om, men det är inte det omedelbara och mest viktiga för mig.

Anf. 47 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Frågan är om man envist ska hålla fast vid idén om att bron ska bära sina egna kostnader eller om man ska se på Öresundsbron ungefär som man ser på Ölandsbron eller andra vägar och vägprojekt inom landet. Hade vi byggt den här bron inom landet så hade vi inte drömt om att ha den typen av avgifter på den. Frågan är då om man ska vara bunden vid ett annat avtal eller om man, om det kommer starka argument, helt enkelt ska börja agera för att omförhandla avtalet.

Både i Sverige och Danmark har man ju tidigare varit rätt pragmatisk. Har vi sett att det finns bättre lösningar så har man mycket väl kunnat ändra ett tidigare politiskt beslut. Det gäller särskilt om man inte längre vill bortse från de låga avgifternas effekt på det omgivande samhället.

Jag vill helt enkelt att man ställer frågan: Är det möjligt att börja diskutera en omförhandling av avtalet?

Vi är ganska många nu som är övertygade om att mycket låga avgifter är bra i längden, både för Sverige och Danmark.

Anf. 48 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Bron tillkom efter en lång och ganska besvärlig debatt, inte minst i den dåvarande borgerliga regeringen. Ett element i den enighet – eller i alla fall den majoritet – som så småningom nåddes var att bron inte ska subventioneras av andra delar av Sverige. Den ska inte tränga ut andra investeringar. Det tog sig uttryck i detta att den ska bära sina egna kostnader direkt och företagsekonomiskt.

Det finns ett väldigt svagt stöd för tanken att ändra på detta grundläggande, inte minst i Danmark. De danskar som jag träffar pratar ofta om broavgiften som en sorts selektiv trängselavgift som ska begränsa trafikinflödet till Köpenhamn på just en speciell infart till staden. Denna infart går ju rätt in i stadens kärna. Jag tror att det helt enkelt vore en återvändsgränd att försöka ta upp den diskussionen med danskarna.

Jag tycker i stället att vi ska koncentrera oss på den närliggande uppgiften och tillsammans höja trycket på att få större flexibilitet och även få acceptans på dansk sida för att gå vidare på den framgångsrikt inslagna vägen att variera priserna över året och över dygnets timmar. Man kan följa exemplet från Helsingborg, där man mycket framgångsrikt jobbar på det sättet för att stimulera den integration som vi ju båda vill främja mellan Malmö och Köpenhamn och mellan Skåne och Själland.

Vägsalt

Anf. 49 KARIN THORBORG (v):

Fru talman! Min fråga berör ungefär detsamma som den som Kenneth Johansson ställde nyss, men jag har en lite annorlunda frågeställning. Jag vänder mig till statsrådet Ulrica Messing.

Det handlar om vägsaltningen, som nu håller på att utvecklas till ett stort miljöproblem. I mitt hemlän Västmanland har alltför många hushåll fått för höga salthalter i sitt dricksvatten. Vägverket verkar inte vilja ta denna fråga på det allvar som jag tycker krävs. Vägverket är intresserat av att se på kommunernas kartläggning, men man har inte för avsikt att göra någon egen kartläggning av skadorna. Det finns många privata hushåll utanför kommunens mark som är drabbade.

Min fråga är: Kommer statsrådet Messing att ta något initiativ för att den här frågan tas upp på regeringsnivå, så att det blir en grundlig kartläggning av omfattningen av de ökade salthalterna beroende på Vägverkets vägsaltning?

Anf. 50 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Självfallet ska alla miljöfrågor tas på allvar på samma sätt som alla trafikpolitiska frågor ska tas på allvar ur en säkerhetsaspekt.

Precis som Lena Sommestad svarade Kenneth Johansson så vill jag understryka att vi måste göra allt vad vi kan för att minska användningen av salt. Det har regeringen varit tydliga med i sina propåer till Vägverket. Det finns alternativ till saltet som prövas på olika sträckor och det finns en medveten strategi om att minska användandet av salt.

Men detta hänger naturligtvis ihop med andra saker som Vägverket också ska göra. Vi saltar ju ofta på vägar där vi vill öka trafiksäkerheten för oss som trafikanter och resenärer. Att bara minska på saltet och inte tro att det kan påverka trafiksäkerheten tror jag vore naivt. Vi har ju också höga mål när det gäller trafiksäkerheten.

De ansträngningar som Vägverket gör för att minska saltet och ta ökad miljöhänsyn måste också hänga ihop med de höga ambitioner vi har för att öka trafiksäkerheten. Då får man titta på hur vägar ska dras, hur man kan använda mitträcken och hur vajerräcken behövs på olika håll. Att ha höga ambitioner när det gäller både miljöaspekten och trafiksäkerhetsaspekten borde vara självklart för oss.

Anf. 51 KARIN THORBORG (v):

Fru talman! Tack för svaret. Vi är nog överens om att detta också är en viktig trafiksäkerhetsfråga. Men att få sitt dricksvatten förstört är närmast en katastrof för det enskilda hushållet. De som har berörts känner nu en förtvivlan över att det inte sker någonting tillräckligt snabbt. De vill att Vägverket på något vis ska vidta åtgärder väldigt snabbt.

Därför undrar jag just om kartläggningen. Så länge man inte känner till omfattningen så kanske man inte behöver ta frågorna på så stort allvar.

Anf. 52 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag bara utgår från att våra myndigheter tar sitt ansvar för att leva upp till de höga miljökrav som riksdagen har ställt på vår politik. Jag utgår också från att de gör det i ett samarbete med kommunerna.

Jag delar frågeställarens uppfattning om att det är oacceptabelt om enskilda familjer känner en oro för att det dricksvatten som vi är så beroende av blir förstört på grund av vägsaltet. Det har vi alla ett ansvar för att vidta åtgärder emot.

Rättsprocessen vid miljöbrott

Anf. 53 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Thomas Bodström.

Utredningar om miljöbrottslighet har en lång, problemfylld historia. Komlicerad lagstiftning, som dessutom har varit spridd i många olika lagar, och svårigheter att koppla miljöbrotten till en definierad gärningsman är delar av den problembilden. Miljöbalken innebär nya sanktionsmöjligheter, av vilka vissa ska prövas rättsligt.

Antalet miljöåklagare har ökat något, men nyligen har man just från åklagarväsendet framfört att antalet åklagare som arbetar med miljöbrott är för litet. Man klarar inte att hålla balanserna, och antalet utredningar där beslut inte fattats i åtalsfrågorna växer alltmer.

Enligt BRÅ:s rapport för 1998–2000 har anmälningarna mellan 1999 och 2000 femdubblats, medan antalet ärenden som lagförs fortfarande är mycket litet. Utredningarna är dessutom spridda på flera olika myndigheter.

Hur ser det ansvariga statsrådet på frågan om utredning och sanktion i miljöbrottmål? Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att säkerställa att rättsprocessen i miljöbrottmål förbättras?

Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Regeringen ser naturligtvis allvarligt på miljöbrott. Något som har resulterat i detta är just den förändring som innebär att man lägger ett större ansvar på myndigheter att de ska anmäla. Detta har i sin tur resulterat i att antalet anmälda miljöbrott har ökat kraftigt.

Det är också riktigt att antalet åklagare har ökat. Men hur många åklagare som ska arbeta med olika sysslor och vad de ska prioritera ska inte regeringen eller jag som justitieminister lägga mig i. Det är en fråga för åklagarmyndigheterna att avgöra hur många och på vilket sätt man ska arbeta i brottsutredningarna.

Anf. 55 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Detta är en fråga för oss alla. Miljöbrotten angår och berör oss alla invånare i det här landet. Det är en lång lidandets historia, där konstaterade miljöbrott aldrig har varit någon brist utan fastmer antalet ärenden som över huvud taget har gått till åtal. Där finns den stora bristen och den stora problemställningen.

Sedan är frågan vem som ska handlägga de här brotten – vilken myndighet som ska ha dem. I dag är det ett antal myndigheter som handlägger brotten. Bristande resultat och höga balanser är alltså inget nytt fenomen, utan detta är en problemställning som sträcker sig över ett antal decennier.

Jag tackar för svaret. Tyvärr fick jag inget konkret besked om regeringen tänker vidta någon åtgärd för att förbättra miljöbrottsutredningen. Det behövs.

Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Som jag sade tidigare är det inte min eller regeringens uppgift att lägga oss i på vilket sätt man fördelar arbetet inom åklagarväsendet. Däremot är det vårt ansvar att se till att rättsväsendet får ökade resurser, och det har vi också gjort. Det har aldrig någonsin gjorts en sådan satsning på rättsväsendet som nu. Det gäller polisen. Men det gäller också åklagarväsendet som nästa år kommer att få en ökning av anslaget med 46 miljoner. Låt mig i det sammanhanget säga att under de närmaste åren kommer åklagarmyndigheterna sannolikt att behöva ytterligare medel än de som redan har beslutats om.

Anf. 57 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag har en fråga som handlar om demokrati och öppenhet. Den handlar om 24-timmarsmyndigheterna. Tidigare hade demokratiministern hand om de här frågorna. Om det är så ställer jag frågan till näringsministern som lämnar övergripande svar i dag. Men om det är så att den nya IT-ministern ska ha hand om de här frågorna ställer jag frågan till henne.

Jag vill veta vad som händer när det gäller att underlätta för medborgarna att komma i kontakt med myndigheter och att myndigheter lättare ska kunna komma i kontakt med varandra. Det finns många som tycker att det är oerhört trögt i dag att komma i kontakt med myndigheter och att handlägningsärenden tar lång tid.

Därför kan man se projektet med 24-timmarsmyndigheter och öppenhet som två delar. Den ena handlar om att medborgaren snabbt och lätt ska kunna komma i kontakt med berörd myndighet. Den andra, som kanske är än viktigare, handlar om att myndigheterna mellan sig snabbt ska kunna hantera frågor om tillstånd, studiemedel eller sjukförsäkring.

Anf. 58 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Som ansvarig för IT-frågorna i regeringen är det jag som ska svara på Monica Greens fråga. Regeringen arbetar med att uppfylla de ambitioner och löften som vi tidigare har utfäst om att ha 24-timmarsmyndigheter där du och jag som medborgare ska kunna gå in dygnet runt och ställa frågor och räkna med snabba svar på våra frågor. Vi har tagit många steg på vägen för att komma dithän. Vi har till exempel gett riktade uppdrag till en del myndigheter att öppna gemensamma hemsidor. Alla de myndigheter under Näringsdepartementet som på något sätt rör näringspolitik, arbetsmarknadspolitik och regional utveckling har tillsammans öppnat en sådan sida. Där kan du som företagare eller medborgare i en kommun gå in på en plats och ställa din fråga. Sedan lotsas den vidare till den person och den myndighet som har ansvaret för denna.

Detta är ett bra exempel på hur vi ska använda IT som en lösning på våra problem som enskilda medborgare och som företagare. Här finns det oändliga möjligheter. Alla våra myndigheter ska självfallet vara en del av den lösningen.

Anf. 59 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det var bra att vi fick veta att det är IT-ministern som har hand om de här frågorna. Det finns många som tycker att det har gått lite trögt att få i gång 24-timmarsmyndigheterna. Jag delar ministerns uppfattning att de steg som har tagits och de exempel som togs upp är jättebra. Det är steg i rätt riktning.

Men det är nog så viktigt att myndigheter kan hantera frågor mellan sig internt innan man diskuterar med medborgarna. Det är viktigt att man försöker att bryta ned de vattentäta skott som ibland finns hos myndigheterna. Den problematiken är ännu inte löst. Jag skulle vilja att ministern skyndar på den här frågan. Det finns mycket att göra här. Det gäller bland annat studiemedel, sjukförsäkring och en så enkel sak som

att få ett tillstånd för en sopcontainer där plötsligt många myndigheter är inblandade. Medborgaren vill kunna ta kontakt med en myndighet och snabbt få ett svar i stället för att vända sig till många olika. Det behövs ett klart och tydligt ställningstagande att regeringen nu ger den här frågan största prioritet och tar några steg framåt.

Prot. 2002/03:9
24 oktober

Frågestund

Anf. 60 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Det är viktigt att vi höjer ambitionerna. IT kan ge oss lösningar på många problem och öka servicen och tillgängligheten till vårt offentliga Sverige. De myndigheter som lyder under regeringen och riksdagen ska naturligtvis vara föregångare i ett sådant arbete. Monica Green har rätt. Det har varit trögt ibland. IT-samarbetet är ett exempel där myndigheterna måste samverka. Det finns andra exempel där myndigheterna också måste samverka, till exempel kring regional utveckling.

Jag är övertygad om att staten har en viktig roll att spela. Vi måste peka med hela handen och visa hur vi vill använda IT som en lösning på problem för enskilda medborgare. När vi lyckas med det kommer också andra att följa efter. I dag arbetar en del kommuner på samma sätt som regeringen med att skapa en dörr in för kommuninvånare och företagare. Även i ett kommunalt perspektiv ska man kunna få snabb och lättförståelig service. Man ska kunna få hjälp i ärenden som handlar om sopcontainrar och mycket annat. Det är så vi ska använda tekniken för att underlätta för oss alla.

Integrationsfrågor

Anf. 61 MAURICIO ROJAS (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Leif Pagrotsky. Som vi vet är integrationsfrågan en av de allra viktigaste och svåraste vi har i Sverige i dag. Vi vet också att arbete är nyckeln till integration. Vi vet dessutom att just arbetet har varit det stora problemet när det gäller att få in nya svenskar i det svenska samhället. Därför vill jag fråga Leif Pagrotsky: Hur förklarar regeringen att man flyttar integrationsministern, och därmed integrationsfrågorna, från Näringsdepartementet, där arbetet borde vara en ganska självklar sak, till Justitiedepartementet?

Anf. 62 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag kan försäkra Mauricio Rojas att samarbetet mellan Näringsdepartementet och dem som sysslar med arbetsmarknadsfrågor och integrations- och demokratiminister Mona Sahlin inte kommer att försvagas av den förändring som nu har vidtagits. Det är ett stort och komplicerat pussel att organisera ett regeringskansli. Hela maskineriet i Regeringskansliet är uppbyggt på samarbete, gemensamma beredningar och gemensam hantering av ärenden som i stort sett alltid berör mer än ett departement.

Frågan om var statsrådet som sköter vissa frågor är placerad geografiskt, i vilken byggnad och i vilket departement, och effektiviteten i arbetet behöver inte vara så dramatisk. Själv kommer jag som näringsminister med placering i Näringsdepartementet att, liksom förut, sköta frågor om handelspolitiken som organisatoriskt hör hemma i Utrikesdepartementet

vars exekutiva arm ofta är vår utrikesorganisation runtom i världen. Jag ser ingen dramatik i detta. Jag är övertygad om att integrationsfrågornas placering inte kommer att innebära en sänkt ambitionsnivå eller lägre effektivitet än vad som har varit de tidigare åren. Det blir ett fortsatt starkt engagemang i dessa frågor. Det kan jag lova.

Anf. 63 MAURICIO ROJAS (fp):

Fru talman! Tack för svaret. Men vi kan inte förneka att man sänder en signal till alla i Sverige som är väldigt svår att tolka när man gör som ni gör. Jag förstår att ni måste organisera er på något sätt, men ni borde tänka på vilka signaler ni sänder ut.

Dessutom står vi inte bara inför ett problem. Under den senaste tiden har vi sett att situationen på arbetsmarknaden för utlandsfödda personer, och inte minst utländska medborgare, försämrats katastrofalt. För medborgare i ett afrikanskt land bosatta i Sverige är det en försämring på 20 % mellan första halvåret 2001 och första halvåret 2002. Det här kräver enorma insatser. Jag vet inte hur ni tolkar detta när ni flyttar det till Justitiedepartementet.

Anf. 64 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Thomas Bodström viskade just att det inte var någon komplimang att det hade blivit en degradering av de här frågorna att bli flyttade till hans departement. Som jag sade tror jag att det kommer att vara fortsatt fokus på detta och ett lika kraftfullt engagemang som tidigare.

Den bild som jag har av hur arbetsmarknaden för i utlandet födda boende i vårt land har utvecklats de gångna åren är att de har dragit fördel av den konjunkturuppgång som har skett. Sysselsättningen har till och med ökat snabbare än för andra grupper på arbetsmarknaden, och positiva tecken börjar synas, kanske därför att de olika åtgärder som man har jobbat med börjar ge resultat och därför att vi börjar få bättre erfarenheter och kan förfina våra redskap. Kanske har det också skett en tillväxning hos våra arbetsgivare, som jag anser är de allra viktigaste i sammanhanget, till att det här gäller en viktig resurs, liksom en försvagning av fördomar mot sådana som har ett efternamn som är konstigt och svårt att stava, fördomar som leder till att de förs åt sidan. Sådana fördomar kanske försvagas i takt med att fler och fler arbetsgivare i olika delar av vårt samhällsliv får positiva erfarenheter av människor med konstiga namn.

Polisen i Västra Götaland

Anf. 65 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieministern. Thomas Bodström har flera gånger utlovat att polisen i Västra Götaland ska få kompensation för de höga kostnader som EU-toppmötet medförde. Det rör sig om ungefär 140 miljoner kronor. Det besked som man har fått är att myndigheten ska kompenseras. Det har justitieministern sagt i en interpellationsdebatt här i riksdagen.

I budgetpropositionen har polisen tillförts 170 miljoner kronor, men det kommer också att göras besparingar motsvarande ungefär 95 miljoner kronor. Jag kan konstatera att det inte finns några extra pengar avsatta för EU-toppmötet, trots justitieministerns tidigare löften. Det kommer att drabba brottsbekämpningen inte bara i Västra Götaland utan i hela Sverige.

Min fråga är: Varför har inte polisen i Västra Götaland fått de utlovade medlen?

Anf. 66 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Den här diskussionen är inte ny, och jag ska upprepa det svar som jag har gett tidigare. Vi har den uppdelningen att Rikspolisstyrelsen fördelar pengarna till de olika länen. Det är ett bra system. Det är demokratiskt och inte något som vare sig regering eller riksdag ska lägga sig i. Däremot har jag sagt att vi anser att de kostnader som uppstod i samband med Göteborgsmötet inte bör bäras av polismyndigheten i Västra Götaland ensam. Just därför har jag också givit det uppdrag som framgår av budgetpropositionen till Rikspolisstyrelsen att bedöma hur stora de här kostnaderna är och att därefter kompensera Västra Götaland för dessa.

Anf. 67 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Det finns en begränsad summa pengar att fördela, och jag kan konstatera att det förhållandet att pengar ska omfördelas av Rikspolisstyrelsen kommer att innebära att inte bara Västra Götaland utan också andra delar av polisverksamheten och ytterst medborgarna drabbas. Det innebär att det av den stora satsningen på polisen bidde nästan ingenting kvar, och det är beklagligt. Frågan är också hur myndigheter som i framtiden får stora sådana här extraordinära arrangemang ska kunna lita på att de klarar sin ordinarie verksamhet. Jag vill ställa den frågan till justitieministern.

Anf. 68 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Vi kan ha olika uppfattningar om vad som ska anses som stora satsningar. Jag anser att de 2 miljarder kronor extra som nu har anvisats till polisen fram till 2004 är en stor satsning. Det är i vart fall den största satsningen någonsin. Hur mycket som ytterligare behövs arbetar man med just nu, och det kommer bland annat att framgå av arbetet med vårbudgeten, vilket redan har inletts.

Jag kan redan i dag säga att det behövs ytterligare medel till polisen för att vi ska kunna fortsätta den satsning som nu kommer att göras innefattande utbildning av 4 000 nya poliser under mandatperioden och bland annat också för att täcka de kostnader som enligt initiativ från mig inte ska bäras enbart av Västra Götaland. Låt oss fortsätta den diskussionen när vi ser det närmare resultatet av detta i vår.

Anf. 69 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Messing angående trängselavgifterna i Stockholms innerstad. Vi har tidigare här hört Ulrica Messing förklara sig vara mycket nöjd med det sätt på vilket trängselavgifterna nu införs i Stockholm. Var och en som följer med i debatten vet ju att Messings partikamrater i Stockholms stad inte är lika nöjda. De har tvärtom förklarat sig vara tämligen överkörda. Annika Billström sade i radio häromdagen att hon gjorde detta för att rädda regeringen.

Vare därmed hur det vara månne. Det intressanta är att det finns ett demokratiskt problem i att en enskild kommun tar ett sådant här beslut, som påverkar trafiksituationen för resenärerna i hela Stockholmsregionen. Min fråga är: Menar verkligen statsrådet att det räcker med en överenskommelse mellan regeringen och en enskild kommun för att införa trängselavgifter på ett sätt som direkt påverkar resenärernas trafiksituation i hela Stockholmsregionen?

Anf. 70 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag är säker på att Martin Andreasson hörde mitt svar alldeles nyss och därmed också vet att han citerade mig fel. Jag sade inte att jag är nöjd med det här sättet. Jag sade att det är bra att regeringen inte står i vägen för lokala beslut om trängselavgifter. Det är två olika saker. Det är viktigt för mig att kommunpolitiker runtom i landet kan fatta beslut i kommunala frågor. Jag tycker inte att lagen ska försvåra eller förhindra ett beslut om trängselavgifter, något som vi nu har möjliggjort. Hur Stockholms kommun väljer att förankra och debattera en överenskommelse om eventuellt införande av trängselavgifter måste de förtroendevalda i kommunen eller kommunerna själva bestämma. Jag ansvarar för den nationella lagstiftningen, och jag vill inte att den ska försvåra den här typen av överenskommelser.

Trafikproblemen i Stockholm är vidare inte bara en Stockholmsangelägenhet. Regeringen har höga ambitioner för vår huvudstad, och vi är beredda att på olika sätt medverka till att lösa de stora trafikproblem som här är förenade med flyget, järnvägarna och våra vägar. Det har framgått många gånger tidigare, och det kommer också jag som ansvarig för infrastrukturen att vara oerhört tydlig med i fortsättningen.

Anf. 71 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Ulrica Messing anser att det är en stor skillnad mellan mitt referat av hennes tidigare svar och vad hon nyss sade. Jag ska inte göra uttolkningen av detta åt henne, men jag är inte säker på att alla lyssnare uppfattade den stora skillnaden.

Låt oss ta ett exempel på vad som är det demokratiska problemet. Låt oss säga att Solna kommun skulle träffa en överenskommelse med regeringen om att införa trängselavgifter på den del av E 4 som går genom Solna. Jag är inte helt övertygad om att folk skulle se att detta vore en ensak för min hemkommun Solna.

Jag ska lugna statsrådet med att den borgerligt styrda kommunen Solna, där Folkpartiet har ett stort inflytande, självklart inte kommer att medverka till någon sådan överenskommelse, men från Folkpartiets sida ser vi det som ett stort problem att en enskild kommun faktiskt med regeringens goda minne inför trängselavgifter som påverkar en hel region.

Vi skulle gärna vilja att det genomfördes en rådgivande folkomröstning eller att kommunerna i hela länet på något annat sätt blir delaktiga i beslutsprocessen. Jag tycker att Ulrica Messing bör utveckla sitt ställningstagande på den punkten.

Anf. 72 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag möter i andra sammanhang ofta kommunpolitiker som är måna om vikten av det kommunala självstyret. Jag är ibland otålig som nationell politiker, och jag har många gånger i riksdagen som statsråd känt en lust att kliva in även i lokala frågor, att vara lite klåfingrig, bestämma lite mer och vara lite tydligare med att destinera pengarna. Men jag har respekt för att vi har tre beslutsnivåer, och det finns en poäng i att var och en av dessa nivåer får fatta egna demokratiska beslut.

Nu har jag varit tydlig med att de nationella reglerna inte ska försvåra eller förbjuda en möjlighet att införa trängselavgifter. Det betyder för den skull inte att den lokala och den regionala debatten är avklarad, tvärtom. Den måste nu gå vidare. Man får nu stöta och blöta för- och nackdelar med trängselavgifter. Det är dock inte trafiklösningar i någon liten kommun som vi diskuterar utan det gäller Sveriges huvudstad. Det är klart att det är av nationellt intresse och även av intresse för kommuner runtomkring att trafikproblemen i Stockholm blir lösta.

Motorväg Stockholm–Göteborg

Anf. 73 CECILIA WIDEGREN (m):

Fru talman! Jag börjar med att välkomna statsrådet Messing till nya uppdrag och nytt förtroende i regeringen.

Jag har en mycket kort och koncis fråga till statsrådet, men nog så viktig, och den är: Anser statsrådet att det är viktigt att vi mellan Sveriges första stad och huvudstad, Stockholm, och rikets andra stad, Göteborg, har en motorväg?

Anf. 74 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag vill passa på och tacka Cecilia Widegren för det brev som jag har fått. Jag fick det i dag på morgonen och har inte hunnit läsa det ordentligt, men jag är medveten om de stora förväntningar som finns på att fullfölja utbyggnaden av E 6:an. Jag är medveten om att en del av investeringarna fortfarande ligger på prövningsplanet och att andra inte har anmälts än. Men jag kommer att sätta mig in i frågan mera ordentligt inom några dagar.

Anf. 75 CECILIA WIDEGREN (m):

Fru talman! Jag förstår att statsrådet har mycket att lära. Jag pratar inte om E 6:an, även om det är en viktig sträcka. Jag pratar om den väg

som går mellan den första och andra staden i landet, och det är E 20. Men det är helt okej.

Jag tänker nämna några exempel på de argument som statsrådet bör ta till sig, och jag hoppas också att den inbjudan som jag skickat om att få åka bil på E 20 skulle innebära en upplevelse för statsrådet och en möjlighet att ta del av de regionala skillnader och preferenser som finns.

Vägverket har räknat ut att på fem år kan vi spara 350 människoliv om vi bygger ut E 20. Vi vet också att det är en av de största transportleder vi har i landet för att klara 25 % av den export som vi har som går via Göteborgs hamn, som är Nordens enda transoceana hamn. Dessutom kommer lastbilsåkandet i Västsverige att öka väldigt mycket de närmaste tio åren, mest i hela Sverige, enligt Vägverkets uppgifter.

Se det som en inbjudan, men se det också som en fråga: Är det inte rimligt med motorväg mellan den första och andra staden i Sverige?

Anf. 76 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Tack, Cecilia Widegren! Jag hörde inte själv att jag sade fel!

Jag ska läsa det brev jag har fått av Cecilia Widegren. Vi har just nu en genomgång av alla de objekt som det finns ett nationellt intresse i att vi skyndar på planeringen för. Jag har ingen annan uppfattning än att det här är ett viktigt sådant objekt.

Vi vet att vi med bättre vägar kan minska antalet olyckor som sker i trafiken, och alla sätt att göra det – det kan handla om nya dragningar, tjälsäkringar eller vajerräcken – är naturligtvis vart och ett oerhört värdefullt för att hela tiden arbeta mot den nollvision vi har slagit fast.

Jag tar med mig Cecilia Widegrens brev och kommer ihåg det i de sammanhang då vi diskuterar också andra viktiga objekt.

Byggmoms

Anf. 77 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Min fråga gäller flera av statsråden här. Den gäller konkurrensen i byggsektorn och de slutsatser man ska dra av den. Om jag börjar med Ulrica Messing så har statsrådet flera gånger klagat på konkurrensen och Konkurrensverket. Justitieministern har haft anledning att fundera över tanken på kronvittnen i kartellsammanhang. Leif Pagrotsky brukar tala om betydelsen av ökad import av byggmateriel och annat för att få fart på konkurrensen. Det är alltså alldeles klart att regeringen är medveten och mycket bekymrad för konkurrensen i denna sektor.

Då kommer man till budgetpropositionen, statsrådet Lövdéns avdelning, och där är avsatt pengar för sänkt byggmoms – till en sektor som uppenbarligen har stora konkurrensproblem. Är detta ett tryckfel, statsrådet Lövdén?

Anf. 78 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Nej, det är verkligen inget tryckfel. Vi har sett ett starkt behov av att ytterligare stimulera produktionen av vissa typer av hyreslägenheter: studentlägenheter, äldreboenden och mindre hyreslägenheter. Därför avser regeringen sänka byggmomsen för den typen av bostads-

produktion. Detta är kopplat till investeringsbidrag också, så vi kommer att förknippa det med villkor, så att vi inte bara ser en överföring av resurser till bostadsproducenterna och marknaden. Detta ska ge effekt i form av en ökad produktion av lägenheter till rimliga kostnader.

Carl B Hamilton vet kanske om att vi i våras tillsatte en särskild bygghöring under ledning av förra landshövdingen Lars Eric Ericsson, som just har i uppdrag att granska byggkostnadsutvecklingen och den bristande konkurrensen i byggbranschen. Den kommissionen kommer nu i höst att redovisa sina förslag, och jag kan försäkra Carl B Hamilton om att regeringen tar allvarligt på den situation som vi har på byggmarknaden med bristande konkurrens.

Anf. 79 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag känner mig inte särskilt mycket lugnare av svaret. Har man nu kämpat med dålig konkurrens i byggsektorn inte i två år utan i 20–30 år, så är det inte tillräckligt att statsrådet står här och säger: ”Jag kan försäkra Carl B Hamilton...”

Vad statsrådet gör om denna tanke genomförs är att han håller ned pengar i byggbolagens fickor. Det är det som blir konsekvensen om man sänker byggmomsen. Då kallas det högre byggkostnader, men det är klart att det blir övervinster i byggsektorn. Det är det som den här politiken kommer att leda till. Den kommer inte att leda till lägre hyror och kommer inte att leda till bättre villkor för de boende annat än mycket marginellt. Den här bygghöringen kan inte ändra på detta. Det är ju ett grundläggande strukturproblem i denna del av ekonomin.

Varför staten och vi skattebetalare ska avstå medel för att ge övervinster till byggarna och byggsektorn är för mig helt obegripligt. Jag tycker att det är ett oacceptabelt svar. Det är otillfredsställande, särskilt från någon som är minister i Finansdepartementet.

Anf. 80 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Vi har hittills arbetat med investeringsbidrag för att stimulera produktionen av studentlägenheter och hyreslägenheter. Det har haft en god effekt när det gäller att stimulera fram en produktion av lägenheter till rimligare kostnader. Det har också lett till att ett antal aktörer har etablerat sig på marknaden och nu faktiskt bygger bostäder där kostnaderna är rimligare än vad kostnaderna i den traditionella produktion som vi har upplevt under slutet av 90-talet är. Regeringen har också gett i uppdrag till Boverket, och satt av resurser för det, att inrätta ett särskilt byggkostnadsforum för att stimulera pilotprojekt som just siktar in sig på att åstadkomma en bostadsproduktion med rimligare hyror.

När vi nu vill pröva vägen att sänka byggmomsen för en viss typ av bostadsproduktion så kommer inte den byggmossänkningen att ske ovillkorligt. Den kommer att förknippas med krav. Den riktar sig till en viss typ av bostadsproduktion, och i kombination med investeringsbidrag kommer vi att också sätta krav för vilka produktions- och hyreskostnader som är acceptabla för att komma i åtnjutande av denna stimulans. Vi kommer att redovisa detta i en särskild proposition som kommer att läggas fram i början av nästa år. Jag är övertygad om att de här instrumenten behövs för att vi ska kunna lyfta bostadsproduktionen närmare de 30 000

Reklamskattens effekter

Anf. 81 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsministern angående reklamskatten.

En skånsk och en dansk ingenjörsförening inledde ett samarbete över Öresund, och som ett led i detta samarbete beslöt man att skicka varandras medlemstidningar över sundet till respektive medlemmar. Men det fick ett abrupt slut när det uppdagades att om det fanns en enda svensk annons eller till exempel något läsarbrev på svenska i tidningen så skulle man betala reklamskatt på 11 %, inte bara på den annonsen utan på samtliga annonser i bladet. Naturligtvis upphörde tidningen att komma.

Jag skulle vilja fråga vilka åtgärder näringsministern tänker vidta framöver för att förhindra sådana här effekter.

Anf. 82 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Det finns många hinder för integrationen i Öresundsområdet. Det har varit svårt att få läsare att intressera sig för tidningar på båda sidorna om sundet. Det är svårt att köpa danska tidningar i Malmö och tvärtom, och prenumerationer är svåråtkomliga och dyra. Men när det nu finns områden där folk faktiskt vill läsa tidningar från andra sidan slår det också mig som ett onödigt hinder om det är så som jag har fått höra här.

Jag tror jag ska göra så att jag lyssnar med skatteministern, som är den ansvarige i den här frågan, och den nya ministern för nordiskt samarbete, som kommer att efter mig överta ansvaret för integrationen i Öresundsområdet, om det här kanske är en ny front, en ny spjutspets, i den integration som vi ju alla vill ha mellan Sjælland och Skåne.

Anf. 83 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det var ju delvis positivt.

Jag vill naturligtvis att man avskaffar reklamskatten helt och hållet, och mig veterligen har riksdagen fattat beslut om det, men i väntan på det hoppas jag i alla fall att man kan förhindra att sådana här skadliga effekter uppstår. Här lägger reklamskatten i alla fall sordin över ett integrationsprojekt och kanske rentav kväver det i sin linda.

Jag är tacksam för svaret och ser fram emot fortsättningen.

Anf. 84 ANDRE VICE TALMANNEN:

Då avslutar vi frågestunden. Jag tackar regeringens medlemmar och även kammarens ledamöter för den här frågestunden.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Prot. 2002/03:9
24 oktober

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2001/02:12 En bättre och enklare lagstiftning KOM(2002)275–KOM(2002)278 till konstitutionsutskottet

13 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2002/03:5 till skatteutskottet
2002/03:9 till socialutskottet

Förslag
2002/03:RR7 till finansutskottet

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Förslag
2002/03:RS1 Moderniserad riksdagsordning

Motioner
med anledning av prop. 2002/03:6 Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro
2002/03:L1 Jan Ertsborn m.fl. (fp)
2002/03:L2 Inger René m.fl. (m)
2002/03:L3 Yvonne Andersson m.fl. (kd)

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 23 oktober

2002/03:15 av *Martin Andreasson* (fp) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Konkurrens för lägre matpriser
2002/03:16 av *Martin Andreasson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Assisterad befruktning för kvinnor i samkönade relationer

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 november.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 oktober

2002/03:62 av *Inger René* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Utbyggnad av E 6

2002/03:63 av *Fredrik Olovsson* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Utbyggnad av riksväg 55

2002/03:64 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till socialminister Lars Engqvist
Vårdutskott

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 november.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 oktober

2002/03:41 av *Martin Andreasson* (fp) till statsrådet Jan O Karlsson
Utredning av flyktingbegreppet

2002/03:43 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Fastighetstaxering och fastighetsskatt

2002/03:44 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Jan O Karlsson
Flyktingar från Ryssland

2002/03:45 av *Kerstin Engle* (s) till statsrådet Jan O Karlsson
Ängelholm-Helsingborgs flygplats

2002/03:46 av *Agneta Ringman* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Kulturarvs-IT

2002/03:47 av *Berit Jóhannesson* (v) till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén

Civilt utnyttjande av militära resurser

den 24 oktober

2002/03:30 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén

Förbandsnedläggning

2002/03:40 av *Helena Bargholtz* (fp) till utrikesminister Anna Lindh
Diskriminering av homosexuella

2002/03:48 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Följder av ett anfall mot irakiska Kurdistan

2002/03:49 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Kurdistan

2002/03:50 av *Fredrik Olovsson* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Etnisk diskriminering inom rättsväsendet

Prot. 2002/03:9
24 oktober

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 november.

18 § Kammaren åtskildes kl. 15.01.

Förhandlingarna leddes av
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.18 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ny riksdagsledamot och ersättare för riksdagsledamöter	1
3 § Utökning av antalet extra suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden	1
4 § Val av extra suppleanter i vissa utskott och i EU-nämnden	2
5 § Avsägelse.....	2
6 § Kompletteringsval till vissa utskott.....	3
7 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	5
8 § Svar på interpellationerna 2002/03:11 och 12 om fastighetstaxeringens beskattning av energibesparande åtgärder	5
Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	5
Anf. 2 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	5
Anf. 3 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	6
Anf. 4 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	7
Anf. 5 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	8
Anf. 6 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	8
Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	8
Ajournering.....	9
Återupptagna förhandlingar	9
9 § Svar på interpellation 2002/03:8 om polisens interna personalansvar	9
Anf. 8 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	9
Anf. 9 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	10
Anf. 10 CECILIA MAGNUSSON (m).....	11
Anf. 11 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	11
Anf. 12 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	12
Anf. 13 TREDJE VICE TALMANNEN.....	13
Anf. 14 CECILIA MAGNUSSON (m).....	13
Anf. 15 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	14
Anf. 16 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	15
Anf. 17 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	15
10 § Svar på interpellation 2002/03:14 om utredning av ungdomsbrott	16
Anf. 18 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	16
Anf. 19 ULF SJÖSTEN (m).....	17
Anf. 20 CECILIA MAGNUSSON (m).....	17
Anf. 21 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	18
Anf. 22 ULF SJÖSTEN (m).....	19
Anf. 23 CECILIA MAGNUSSON (m).....	20
Anf. 24 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	21
Anf. 25 ULF SJÖSTEN (m).....	22
Ajournering.....	22
Återupptagna förhandlingar	22
11 § Frågestund	22

Anf. 26 ANDRE VICE TALMANNEN.....	22
<i>Trängselavgifter.....</i>	22
Anf. 27 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m).....	22
Anf. 28 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	23
Anf. 29 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m).....	23
Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	23
<i>Europeisk åklagarmyndighet.....</i>	24
Anf. 31 ULRIK LINDGREN (kd).....	24
Anf. 32 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	24
Anf. 33 ULRIK LINDGREN (kd).....	24
Anf. 34 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	25
<i>Vägsalt.....</i>	25
Anf. 35 KENNETH JOHANSSON (c)	25
Anf. 36 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s)	25
Anf. 37 KENNETH JOHANSSON (c)	25
<i>Lesbiskas möjligheter till insemination</i>	25
Anf. 38 HILLEVI LARSSON (s).....	25
Anf. 39 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	26
Anf. 40 HILLEVI LARSSON (s).....	26
<i>Tomträtt.....</i>	26
Anf. 41 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	26
Anf. 42 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	27
Anf. 43 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	27
Anf. 44 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	27
<i>Avgifterna på Öresundsbron.....</i>	28
Anf. 45 ULF NILSSON (fp).....	28
Anf. 46 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	28
Anf. 47 ULF NILSSON (fp).....	28
Anf. 48 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	29
<i>Vägsalt.....</i>	29
Anf. 49 KARIN THORBORG (v).....	29
Anf. 50 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	30
Anf. 51 KARIN THORBORG (v).....	30
Anf. 52 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	30
<i>Rättsprocessen vid miljöbrott</i>	30
Anf. 53 ULF SJÖSTEN (m).....	30
Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	31
Anf. 55 ULF SJÖSTEN (m).....	31
Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	31
<i>24-timmarsmyndighet.....</i>	32
Anf. 57 MONICA GREEN (s)	32
Anf. 58 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	32
Anf. 59 MONICA GREEN (s)	32
Anf. 60 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	33
<i>Integrationsfrågor.....</i>	33
Anf. 61 MAURICIO ROJAS (fp).....	33
Anf. 62 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	33
Anf. 63 MAURICIO ROJAS (fp).....	34
Anf. 64 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	34

<i>Polisen i Västra Götaland</i>	34
Anf. 65 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	34
Anf. 66 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	35
Anf. 67 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	35
Anf. 68 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	35
<i>Trängselavgifter</i>	36
Anf. 69 MARTIN ANDREASSON (fp)	36
Anf. 70 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	36
Anf. 71 MARTIN ANDREASSON (fp)	36
Anf. 72 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	37
<i>Motorväg Stockholm–Göteborg</i>	37
Anf. 73 CECILIA WIDEGREN (m)	37
Anf. 74 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	37
Anf. 75 CECILIA WIDEGREN (m)	37
Anf. 76 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	38
<i>Byggmoms</i>	38
Anf. 77 CARL B HAMILTON (fp)	38
Anf. 78 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	38
Anf. 79 CARL B HAMILTON (fp)	39
Anf. 80 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	39
<i>Reklamskattens effekter</i>	40
Anf. 81 CARL-AXEL ROSLUND (m)	40
Anf. 82 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	40
Anf. 83 CARL-AXEL ROSLUND (m)	40
Anf. 84 ANDRE VICE TALMANNEN	40
12 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	41
13 § Hänvisning av ärenden till utskott	41
14 § Bordläggning	41
15 § Anmälan om interpellationer	41
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	42
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	42
18 § Kammaren åtskildes kl. 15.01.	43

